

Nordea

Årsredovisning 2018

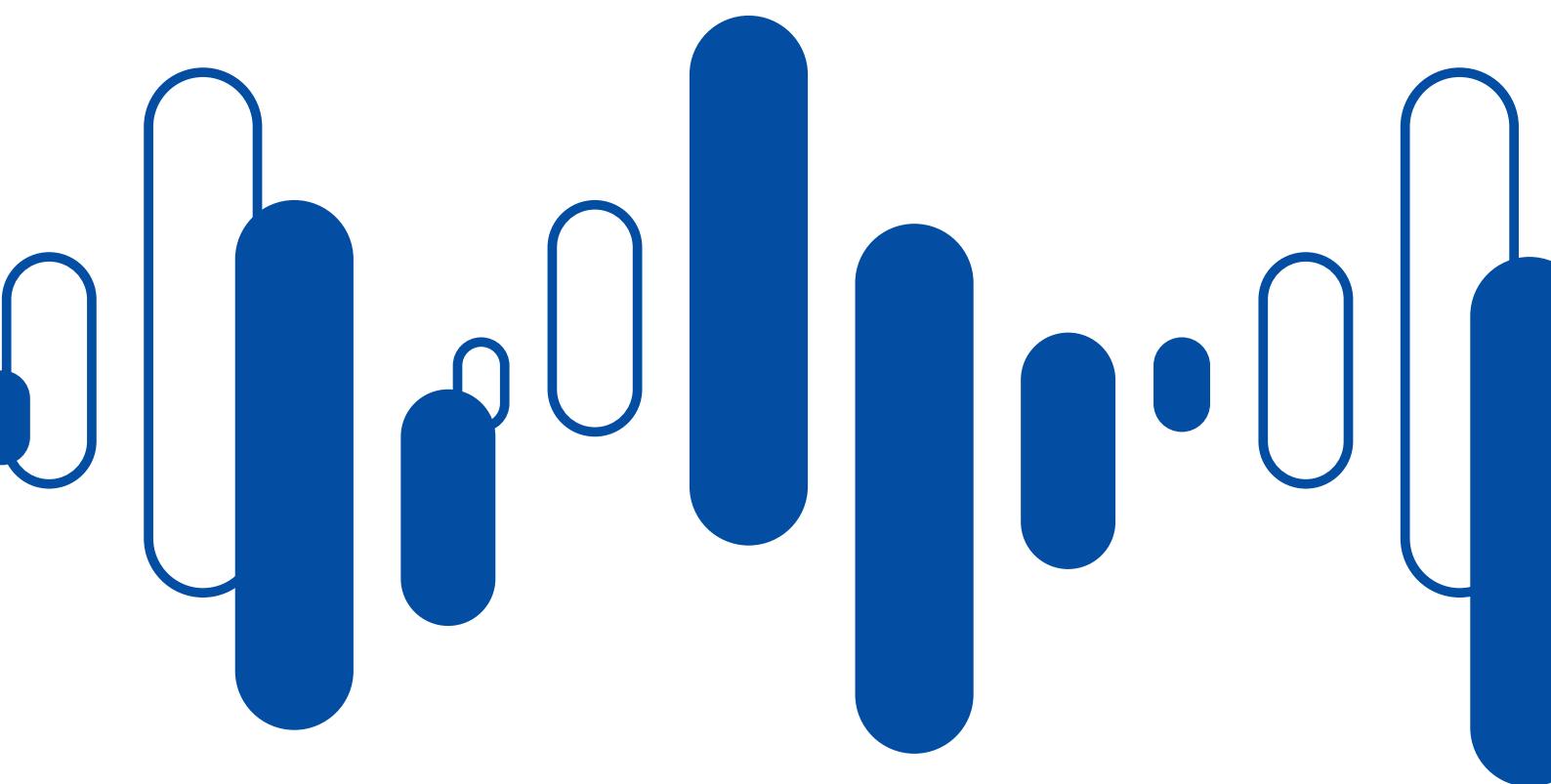
Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)

Org nr 516401-8508

Innehåll

Förvaltningsberättelse	4	Not 20 Fondförsäkringstillgångar och dylikt	37
Femårsöversikt	6	Not 21 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	38
Totalavkastningstabell	7	Not 22 Upplysningar om tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen	39
Finansiella rapporter		Not 23 Övriga fordringar	41
Resultaträkning	10	Not 24 Förutbetalda anskaffningskostnader	41
Balansräkning	12	Not 25 Förlagslån	41
Resultatanalys	14	Not 26 Livförsäkringsavsättning	41
Rapport över förändringar i eget kapital	16	Not 27 Försäkringsteknisk avsättning villkorad återbäring	41
Kassaflödesanalys (indirekt metod)	17	Not 28 Livförsäkringsavsättning samt villkorad återbäring	41
Noter		Not 29 Försäkringsteknisk avsättning oreglerade skador	41
Not 1 Redovisningsprinciper	19	Not 30 Försäkringsteknisk avsättning fondförsäkringsåtaganden och dylikt	42
Not 2 Risker och riskhantering	26	Not 31 Pensioner och liknande förpliktelser	42
Not 3 Premieinkomst	33	Not 32 Derivat	42
Not 4 Kapitalavkastning, intäkter	33	Not 33 Övriga skulder	42
Not 5 Värdeökning på placeringstillgångar	33	Not 34 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	42
Not 6 Försäkringsersättningar	33	Not 35 Personal	42
Not 7 Driftskostnader	33	Not 36 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	45
Not 8 Kapitalavkastning, kostnader	34	Not 37 Upplysningar om närstående	46
Not 9 Värdeminskning på placeringstillgångar	34	Not 38 Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal	47
Not 10 Nettovinst eller nettoförlust per kategori av finansiella instrument	34	Not 39 För egna skulder ställda säkerheter	47
Not 11 Övriga intäkter	35	Not 40 Eventualförpliktelser	47
Not 12 Skatt på årets resultat	35	Not 41 Vinstdisposition	47
Not 13 Andra immateriella tillgångar	35	Underskrifter	48
Not 14 Byggnader och mark	35	Revisionsberättelse	49
Not 15 Aktier och andelar i koncernföretag	36		
Not 16 Lån till koncernföretag	36		
Not 17 Aktier och andelar	36		
Not 18 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	37		
Not 19 Derivat	37		

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ), 516401-8508, avger härmed årsredovisning för verksamhetsåret 2018.

Allmänt

Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) (NLS) med säte i Stockholm är ett helägt dotterbolag till Nordea Life Holding AB, 556742-3305, som i sin tur är ett helägt dotterbolag till Nordea Bank Abp (FO-nummer 2858394-9). Samlingsnamnet för Nordeakoncernens livförsäkringsverksamhet i Sverige är Nordea Liv & Pension. Verksamheten i NLS startade 1988 i Livförsäkringsbolaget LIVIA. Bolaget är sedan 2006 ombildat från ömsesidigt bedrivit till vinstutdelande.

NLS har ett brett utbud av spar- och riskförsäkringar för privat- och företagsmarknaden. Inom sparförsäkringsområdet erbjuds pensionsförsäkring med traditionell förvaltning och fondförvaltning samt kapitalförsäkring med depå- och fondförvaltning. På riskförsäkringsområdet erbjuds sjuk- och livförsäkring. Produkterna säljs genom Nordeas kontorsnät, online samt med hjälp av den egna säljkåren samt genom externa samarbetspartners.

Verksamhetsåret 2018

Trots ett turbulent börsår ökade förvaltad kapital något från 134,2 till 134,6 miljarder kronor. Inbetalda sparpremier uppgick till 17,7 miljarder kronor (18,3), en minskning från 2017 med 3,6 procent. Minskningen drevs främst av lägre volymer av flytt av befintligt sparkapital inom kollektivavtalad pension.

Som en naturlig följd av att NLS ytterligare förbättrat produktbudandet inom riskförsäkring genom att erbjuda kunderna riskprodukter från utvalda externa samarbetspartners, sjönk premieinkomsten avseende bolagets egna riskförsäkringsprodukter något 2018 jämfört med föregående år. Premier för riskprodukter uppgick till 306 miljoner kronor (319) under 2018. Av detta uppgick premier till livförsäkring till 257 miljoner kronor (262) en minskning med 1,9 procent.

Rörelseresultatet blev 903,3 miljoner kronor (988,3), en minskning med 8,6 procent drivet av en kombination av att avkastningen i de traditionellt förvaltade portföljerna inte berättigat bolaget med vinstdelning under 2018, ökade driftkostnader samt lägre avkastning från förvaltningen av bolagets egna kapital.

Driftskostnaderna ökade samtidigt till 386,0 miljoner kronor (354,7) främst drivet av en diskonteringseffekt på den föränsbestämda pensionsskulden i kombination med ökade personalkostnader.

En försäljningsprocess av sjuk- och premiebefrielseportföljen inleddes under 2017. Beståndsoverlåtelsen planeras att genomföras i kombination med ett samarbetsavtal och nyförsäljning kommer ske av de produkter som det mottagande försäkringsbolaget erbjuder. Samarbetsavtalet är klart och nyförsäljningsarbetet har påbörjats. Genomförandet av beståndsoverlåtelsen har ännu inte startat och det är i dagsläget inte beslutat när den ska ske.

Styrelsen har förändrats under 2018 enligt följande: Gustaf Unger, ordförande, avslutade sitt uppdrag den 21 maj och ersattes av Katja Bergqvist. Hanna Jacobsson avgick den 1 mars, i hennes ställe tillträdde Tobias Hornberger den 5 september.

NLS har under hösten 2018 återlanserat ålderspension med garanti inom tjänstepension och privat pensionssparande. Ålderspension med garanti har en traditionell förvaltning med riskavtrappning och en garanti på 85 procent. Dessutom är det en klimatsmart produkt med förvaltning som fokuserar på bolag med höga hållbarhetsvärden. Totalt sett har NLS omplacerat 7 miljarder kronor inom olika pensionsportföljer

till hållbara investeringar. Det har lett till en minskning av koldioxidavtrycket med hela 70 procent.

I december delade NLS ut 1 000 000 000 kronor till moderbolaget Nordea Life Holding AB.

Arbetet med att öka kundnöjdheten och kundskyddet har fortsatt hög prioritet och verksamheten har anpassats för att möta kraven i den nya lagen om försäkringsdistribution, som har sin grund i EU:s försäkringsdistributionsdirektiv IDD. Skydd av personuppgifter och personlig integritet har också en hög prioritet och under året har även anpassningar gjorts för att möta kraven i den nya dataskyddslagstiftningen. Arbetet med att efterleva regelkrav och för att tillgodose kunders skydd och önskemål fortskrider på en regelbunden förvaltningsbasis.

Under verksamhetsåret har arbete inletts med att hantera implementeringen av EU:s andra tjänstepensionsdirektiv, kallat IORP 2. Arbetet kommer att intensifieras under 2019 i takt med att det nationella genomförandet framskrider. Lagstiftningsarbetet är kraftigt försenat men enligt Finansdepartementets information förväntas en proposition lämnas till riksdagen under den senare delen av våren 2019, med ikraftträdande av den nya lagstiftningen tidigast vid halvårsskiftet 2019.

Resultat

Rörelseresultatet uppgick till 903,3 miljoner kronor (988,3). Riskresultatet uppgick till 201,6 miljoner kronor (206,6). Intäkterna från sparverksamheten uppgick till 960,6 miljoner kronor (954,9).

Finansförvaltning

Syftet med NLS kapitalplaceringar är att på ett kostnadseffektivt sätt ge pensionssparare finansiell trygghet och en långsiktigt god avkastning.

NLS tillhandahåller sparprodukter i form av traditionell försäkring, fondförsäkring och depåförsäkring. I fond- och depåförsäkring sköter kunden förvaltningen och står för hela den finansiella risken medan det i traditionell försäkring är NLS som sköter förvaltningen och bär en del av den finansiella risken. Vid utgången av 2018 förvaldade NLS 134,6 miljarder kronor vilket är i nivå med föregående år (134,2).

Det finns i huvudsak två sorters traditionella försäkringar i NLS. Den första med garanterad ränta och samma fördelning av tillgångarna för hela kollektivet (Traditionellt pensionssparande) uppdelat i två portföljer, en för privat- och en för tjänstemarknaden. Den andra traditionella försäkringen (Pensionssparande med garanti) har en garanti som baseras på insatta medel och tillgångarna fördelas mellan två portföljer (Tillväxt- och Trygga portföljen) beroende på hur lång tid den försäkrade har kvar till utbetalning.

Avkastningsmässigt blev 2018 ett år med ytterligare positiv avkastning för de traditionella portföljerna, trots att ett flertal tillgångsklasser utvecklades mycket svagt. I traditionellt pensionssparande hamnade den totala avkastningen på 1,5 procent (3,8) för Privatportföljen och 0,1 procent (4,9) för Tjänsteportföljen. Målet är att säkra en god avkastning på längre sikt och under de senaste 5 åren har värdet på portföljerna stigit med 26,8 procent respektive 25,7 procent.

För Pensionssparande med garanti har Tillväxtportföljen ett större utrymme för en högre andel riskplaceringar jämfört med den Trygga portföljen. Under 2018 avkastade Tillväxtportföljen -4,3 procent (9,8) och 26,5 procent under de senaste 5 åren. Den Trygga portföljen vars kundlöfte är att

skapa en stabil avkastning har en lägre riskprofil vilket gav en avkastning på -1,2 procent (2,7) och under den senaste 5-årsperioden har avkastningen varit 9,4 procent.

NLS har avtal med Nordea Investment Management avseende merparten av förvaltningen för räntebärande instrument och aktier inklusive aktierelaterade placeringstillgångar, men använder sig även av ett flertal andra förvaltare.

Fastighetsförvaltning

NLS investerar i fastigheter för att skapa avkastning till försäkringstagarna från en tillgångsklass som inte direkt följer utvecklingen för övriga tillgångsslag. Fastigheterna har genererat en god direktavkastning under året på 5,3 procent (5,6). Marknadsvärdet för NLS bestånd ökade också med 2,6 procent (1,6). Totalt sett innebär det att fastigheter var ett av de bästa tillgångsslagen för 2018 med en totalavkastning på 7,9 procent (7,2). Värdet på den totala fastighetsportföljen uppgick vid årsskiftet till ca 2,5 miljarder kronor (2,5). NLS har avtal med Aberdeen Asset Management Sweden AB avseende förvaltningen av fastigheterna.

Solvens

Solvens II trädde i kraft 1 januari 2016 och ersatte det gamla regelverket Solvens I för privat försäkring. NLS fortsätter tillämpa det gamla solvensregelverket för tjänstepension enligt de övergångsregler som gäller för försäkringsföretag med både privat försäkring och tjänstepension. Övergångsreglerna gäller senast till och med 2022, därefter skall all försäkring följa Solvens II eller så måste tjänstepensionsverksamheten flyttas till ett tjänstepensionsinstitut. De krav på företagsstyrning som följer av Solvens II-regelverket tillämpas på hela verksamheten, även tjänstepension.

Solvensknoten beräknas för såväl det gamla solvensregelverket som det nya och beskriver relationen mellan försäkringsföretagets kapitalbas och kapitalkravet för verksamheten. Kapitalkravet utgör den minsta tillåtna nivån på kapitalbasen och understiger solvenskvoten 1 har försäkringsföretaget solvensbrist eller är insolvent. Vid årets början var NLS solvenskvot 2,23 och vid utgången av 2018 uppgick den till 2,13 med en kapitalbas på 4 883 miljoner kronor och ett kapitalkrav på 2 290 miljoner kronor. I december 2018 gjordes en utdelning till moderbolaget på 1 000 miljoner kronor vilket minskade kapitalbasen och solvenskvoten.

Risker och osäkerhetsfaktorer

NLS resultat påverkas dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är följaktligen en central del av NLS verksamhet.

Finansiella risker berör placeringstillgångar för alla sparförsäkringar och påverkar NLS genom att intäkterna i huvudsak är beroende av storleken på det förvaltade kapitalet. Den största finansiella risken finns dock inom traditionell försäkring på grund av garantierna som utfästs till försäkringstagarna. En stor del av placeringstillgångarna utgörs av obligationer och andra räntebärande värdepapper vars löptid anpassats till de utfästa garantiernas utbetalningsprofil. Även handel med ränteswapkontrakt görs för att få tillgångsportföljerna mer följbara mot livförsäkringsavsättningarnas känslighet för ränteförändringar. Känsligheten mäts och analyseras fortlöpande. Utöver ränterisken är aktiekursrisker, kre-

ditrisker och fastighetsrisker något som kontinuerligt mäts och stresstestas. För att hantera de finansiella riskerna har Styrelsen fastställt limiter för respektive tillgångsslag samt definierat interna stresstester.

Den största riskexponeringen inom riskförsäkring är sjuklighetsrisken som dels består av sannolikheten att insjukna, dels av sannolikheten att kvarstå som sjuk vid pågående sjukfall. Sjuklighetsriskerna uppstår från sjuk- och premiebefrielseförsäkring. Premien sätts dock för ett år i taget varför de relativt snabbt kan justeras utifrån ändringar i försäkringskollektivets sjuklighet. För att ge ytterligare skydd mot sjuklighetsriskerna har NLS avtal om återförsäkring. Det innebär att i de fall försäkringsutbetalningar ligger över en bestämd gräns täcks dessa av återförsäkringsbolaget.

Not 2 omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om riskerna.

Principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen

För mer detaljer kring ersättningar och förmåner, se not 35.

Nya redovisningsstandarders konsekvenser

För mer detaljer kring nya redovisningsstandarders konsekvenser, se not 1.

Personal

Engagerade, innovativa och kundorienterade medarbetare ska hos NLS ha en given plats där de växer och utvecklas, samtidigt som de bidrar positivt till bolagets utveckling. NLS genomför regelbundet mätningar av medarbetarnöjdhet för att identifiera förbättringsområden.

NLS målsättning är att vara ett väl diversifierat företag vad gäller dess medarbetare. I samtliga rekryteringar ska alla sökande behandlas lika, oavsett kön, etniskt ursprung, funktionshinder, sexuell läggning, trosuppfattning eller ålder. Vid utgången av 2018 är personalsammansättningen jämnt fördelad mellan män och kvinnor och något fler kvinnor än män innehar chefspositioner.

Hållbarhetsrapport

Nordea verkar för en hållbar affärsverksamhet och utveckling genom att kombinera finansiellt resultat med ansvar för miljö, etik och samhälle. För mer detaljerad information se Hållbarhetsrapporten i Nordea Bank Abp's årsredovisning, vilken NLS är en del av.

Förväntad utveckling

NLS planerar att fortsätta arbeta för att ta ytterligare marknadsandelar med bibehållen god lönsamhet och positiva kundupplevelser.

Vinstdisposition

Styrelsen föreslår att fritt eget kapital om 1 916 601 391 kronor, varav årets vinst 565 560 586 kronor, balanseras i ny räkning.

Femårsöversikt

Resultat

MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Premieinkomst	306,3	318,6	299,4	284,6	254,5
Inbetalda premier	18 002,9	18 668,0	15 960,6	22 850,8	15 837,0
Intäkter från investeringsavtal	413,2	415,4	388,2	399,8	320,5
Kapitalavkastning netto	2 726,1	1 183,7	2 059,9	2 087,7	1 036,7
Orealiserade vinster / förluster	-7 589,7	8 515,6	6 480,4	160,3	7 283,7
Försäkringersättningar	-80,3	-100,3	-115,4	-74,0	-97,1
Tekniskt resultat	360,4	373,8	365,7	527,4	297,9
Icke-teknisk kapitalavkastning					
Intäkter	-12,2	60,3	34,9	39,5	50,7
Kostnader	-20,4	-75,2	-63,3	-57,8	-81,4
Årets resultat	565,6	708,3	545,2	532,8	248,4

Ekonomisk ställning

MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Placeringstillgångar	37 763,5	40 570,4	40 540,0	40 391,5	41 789,6
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	97 499,2	94 323,9	78 216,7	63 455,0	47 091,8
Försäkringstekniska avsättningar	23 947,1	25 233,2	25 570,1	25 733,5	27 848,5
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	107 566,3	105 441,1	88 877,3	74 022,8	57 210,5
Konsolideringskapital	3 233,3	3 667,7	3 609,4	3 058,2	2 525,2

Nyckeltal

Procent	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat av livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning %	1,7	2,1	2,1	2,1	2,2
Totalavkastning %	-1,4	5,9	5,6	1,1	10,8
Totalavkastning per portfölj %					
Privatportföljen	1,5	3,8	8,0	-0,2	13,0
Tjänsteportföljen	0,1	4,9	6,9	-0,7	14,2
Tillväxtportföljen	-4,3	9,8	5,0	2,3	12,0
Trygga portföljen	-1,2	2,7	1,9	0,3	5,4
Stabil pension tillväxtportföljen	-3,4	9,9	-	-	-
Stabil pension trygga portföljen	-0,9	3,4	-	-	-

Direktavkastning i procent

Total direktavkastning beräknas i förhållande till genomsnittliga nettotillgångar.

Totalavkastning i procent

Total totalavkastning beräknas i förhållande till genomsnittliga nettotillgångar. För respektive portfölj beräknas tid- och volymviktad kursutveckling för respektive portfölj, vilket är samma avkastning som redovisas till våra kunder.

Femårsöversikt, forts.

Kapitalstyrka

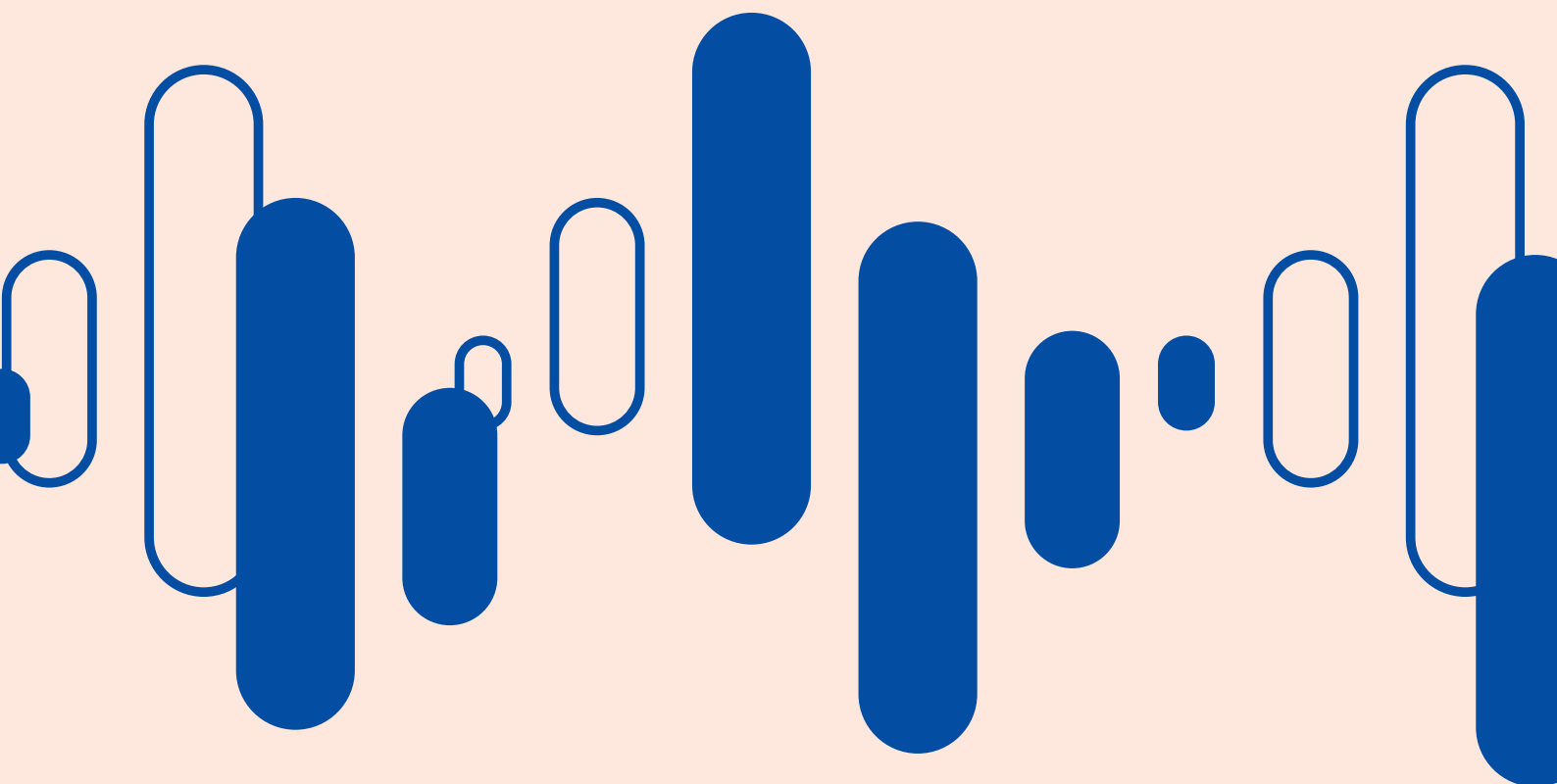
MSEK		2018	2017	2016	2015	2014
Bundet eget kapital	Primärkapital	1 016,7	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1 000,0
Fritt eget kapital	Primärkapital	1 916,6	2 367,7	2 309,4	1 758,2	1 225,2
Justering till solvensbalansräkning	Primärkapital	1 649,2	1 970,4	1 069,2	–	–
Efterställt förlagslån	Primärkapital	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
Kapitalbas, primärkapital		4 882,5	5 638,1	4 678,6	3 058,2	2 525,2
Solvenskapitalkrav		2 290,4	2 524,9	2 031,6	1 339,2	1 379,8
Minimikapitalkrav		957,5	897,1	796,2	–	–

Den 1 januari 2016 trädde Solvens II ikraft för privat försäkring medan tjänstepensionsförsäkring fortsätter att beräknas med det gamla solvensregelverket enligt övergångsbestämmelserna. Solvens II baseras på en annan balansräkning vilket innebär att kapitalbasen måste justeras för privat försäkring. I Solvens II har även ett minimikapitalkrav införts. Jämförelsetalen 2014 och 2015 omräknas inte enligt det nya regelverket.

Totalavkastningstabell

Portfölj, 2018	Ingående marknadsvärde, MSEK	Utgående marknadsvärde, MSEK	Totalavkastning		Totalavkastning 5 års genom- snitt, %
			MSEK	%	
Privatportföljen	10 046,8	9 272,4	142,6	1,5	5,1
Tjänsteportföljen	2 593,4	2 428,2	3,7	0,1	4,9
Tillväxtportföljen	14 818,4	13 469,1	–596,7	–4,3	4,8
Trygga portföljen	8 677,2	8 603,7	–104,4	–1,2	1,8
Stabil pension Tillväxtportföljen	189,3	360,5	–15,5	–3,4	–
Stabil pension Trygga portföljen	72,0	140,6	–1,4	–0,9	–
Totalt	36 397,1	34 274,5			

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse

MSEK	Not	2018	2017
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)			
- Premieinkomst	3	306,3	318,6
- Premier för avgiven återförsäkring		-17,5	-17,0
		288,8	301,6
Avgifter från kunder (investeringsavtal)			
Kapitalavkastning, intäkter	4	413,2	415,4
		2 841,2	1 295,6
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
- Värdeökning på fondförsäkringstillgångar och dylikt		-	7 605,2
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		149,4	1 331,8
	5	149,4	8 937,0
Övriga tekniska intäkter			
		29,8	34,8
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
- Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	6	-89,5	-101,1
Återförsäkrarens andel		2,7	1,5
- Förändring i Avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		6,3	-3,9
Återförsäkrarens andel		0,2	3,2
		-80,3	-100,3
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)			
- Livförsäkringsavsättning			
Före avgiven återförsäkring	28	-225,2	-1 363,4
- Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring			
Före avgiven återförsäkring	27	1 061,9	-461,8
Fondförsäkringsåtagande och dylikt			
Före avgiven återförsäkring		4 121,7	-7 797,1
		4 958,4	-9 622,3
Driftskostnader			
	7	-386,0	-354,7
Kapitalavkastning, kostnader			
	8	-115,1	-111,9
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar och dylikt		-4 310,9	-
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar			
		-3 428,1	-421,4
	9	-7 739,0	-421,4
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		360,4	373,8

Resultaträkning, forts.

Icke-teknisk redovisning

MSEK	Not	2018	2017
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		360,4	373,8
Kapitalavkastning, intäkter		-12,2	60,3
Kapitalavkastning, kostnader		-20,3	-75,2
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		-9,5	-11,7
Övriga intäkter	11	625,5	641,8
Övriga kostnader		-40,6	-0,7
Resultat före skatt		903,3	988,3
Skatt	12	-337,7	-280,0
Årets resultat, tillika årets totalresultat		565,6	708,3

Balansräkning

Tillgångar

MSEK	Not	31 Dec 2018	31 Dec 2017
Immateriella tillgångar			
- Andra immateriella tillgångar	13	16,7	-
		16,7	-
Placeringstillgångar			
- Byggnader och mark	14	589,1	570,9
- Placeringar i koncernföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	15	209,7	117,1
Lån till koncernföretag	16	1 720,8	1 469,4
- Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17	12 120,8	12 448,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	18	20 815,6	23 650,5
Derivat	19	598,3	581,1
		36 054,3	38 837,4
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
- Fondförsäkringstillgångar och dylikt	20	97 499,2	94 323,9
		97 499,2	94 323,9
Återförsäkrares andel av Försäkringstekniska avsättningar			
- Oreglerade skador		33,0	32,8
		33,0	32,8
Fordringar			
- Övriga fordringar	23	130,7	241,7
		130,7	241,7
Andra tillgångar			
- Kassa och bank		1 578,2	1 479,4
		1 578,2	1 479,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
- Upplupna ränte- och hyresintäkter		236,6	253,6
- Förutbetalda anskaffningskostnader	24	210,8	194,3
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		23,3	2,6
		470,7	450,5
Summa tillgångar		135 782,8	135 365,7

Balansräkning, forts.

Eget kapital, avsättningar och skulder

MSEK	Not	31 Dec 2018	31 Dec 2017
Eget kapital			
- Bundet eget kapital			
Aktiekapital (6 000 aktier á nom 100 000 kr)		600,0	600,0
Överkursfond		400,0	400,0
Fond för utvecklingsutgifter		16,7	–
		1 016,7	1 000,0
- Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		1 351,0	1 659,4
Årets resultat		565,6	708,3
		1 916,6	2 367,7
Summa eget kapital		2 933,3	3 367,7
Efterställda skulder			
- Förlagslån			
	25	300,0	300,0
		300,0	300,0
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
- Livförsäkringsavsättning			
	26, 28	23 794,0	25 073,6
- Oreglerade skador			
	29	186,1	192,4
		23 980,1	25 266,0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
- Villkorad återbäring			
	27, 28	10 006,1	11 068,0
- Fondförsäkringsåtaganden och dylikt			
	30	97 560,2	94 373,1
		107 566,3	105 441,1
Andra avsättningar			
- Pensioner och liknande förpliktelser			
	31	69,5	41,1
Depåer från återförsäkrare			
		14,6	14,5
Skulder			
- Skulder avseende återförsäkring			
		10,3	9,8
- Aktuell skatteskuld			
		32,5	–
- Derivat			
	32	105,6	123,7
- Övriga skulder			
	33	673,9	737,3
		822,3	870,8
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
- Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
	34	96,7	64,5
		96,7	64,5
Summa skulder		132 849,5	131 998,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		135 782,8	135 365,7

Resultatanalys

Livförsäkringsrörelse, direkt försäkring av svenska risker

MSEK	Totalt 2018	Tjänstepensionsförsäkring		
		Avgiftsbestämd traditionell försäkring	Fondförsäkring	Sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse				
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)				
- Premieinkomst	306,3	2,6	-	46,8
- Premier för avgiven återförsäkring	-17,5	-0,3	-	-13,7
	288,8	2,3	-	33,1
Avgifter från kunder (investeringsavtal)	413,2	81,9	99,6	-
Kapitalavkastning, intäkter	2 841,2	1 270,1	-	-
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	149,4	24,8	-	-
	149,4	24,8	-	-
Övriga tekniska intäkter	29,8	2,8	10,3	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)				
- Utbetalda försäkringsersättningar				
Före avgiven återförsäkring	-89,5	-0,7	-	-9,4
Återförsäkrarens andel	2,7	-	-	2,3
- Förändring i Avsättning för oreglerade skador				
Före avgiven återförsäkring	6,3	0,1	-	6,1
Återförsäkrarens andel	0,2	-	-	0,4
	-80,3	-0,6	-	-0,6
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)				
- Livförsäkringsavsättning				
Före avgiven återförsäkring	-225,2	-27,0	-	-
- Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring				
Före avgiven återförsäkring	1 061,9	597,5	-	-
Fondförsäkringsåtagande och dylikt				
Före avgiven återförsäkring	4 121,7	-	2 065,0	-
	4 958,4	570,5	2 065,0	-
Driftskostnader	-386,0	-63,1	-104,7	-13,1
Kapitalavkastning, kostnader	-115,1	-41,7	-	-0,0
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk				
Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar och dylikt	-4 310,9	-	-2 242,1	-
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	-3 428,1	-1 808,7	-	-
	-7 739,0	-1 808,7	-2 242,1	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	360,4	38,3	-171,9	19,4
Försäkringstekniska avsättningar				
Livförsäkringsavsättning	23 794,0	10 387,2	-	-
- Varav återförsäkrarens andel	-	-	-	-
Avsättning för oreglerade skador	186,1	4,2	-	105,8
- Varav återförsäkrarens andel	33,0	-	-	31,1
Summa försäkringstekniska avsättningar	23 980,1	10 391,4	-	105,8
Varav återförsäkrarens andel	33,0	-	-	31,1
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring	10 006,1	8 529,3	-	-
Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	97 560,2	-	42 374,3	-
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	107 566,3	8 529,3	42 374,3	-

Resultatanalys, forts.

Övrig livförsäkring				
Individuell traditionell livförsäkring	Fondförsäkring	Depåförsäkring	Gruppliv- och tjänstegruppliv- försäkring	Sjukförsäkring och premiebefrielse- försäkring
5,6	–	–	246,6	4,7
–0,4	–	–	–2,4	–0,7
5,2	–	–	244,2	4,0
132,1	63,8	35,8	–	–
1 571,1	–	–	–	–
124,6	–	–	–	–
124,6	–	–	–	–
1,1	15,6	–	–	–
–0,3	–	–	–77,7	–1,4
–	–	–	–	0,4
0,3	–	–	–3,1	2,9
–	–	–	–	–0,2
0,0	–	–	–80,8	1,7
–198,2	–	–	–	–
464,4	–	–	–	–
–244,4	460,2	1 840,9	–	–
21,8	460,2	1 840,9	–	–
–50,6	–21,9	–83,1	–47,4	–2,1
–73,4	–	–	–	–
–16,9	–420,2	–1 631,7	–	–
–1 619,4	–	–	–	–
–1 636,3	–420,2	–1 631,7	–	–
95,6	97,5	161,9	116,0	3,6
13 406,8	–	–	–	–
–	–	–	–	–
2,7	–	–	56,0	17,4
–	–	–	–	1,9
13 409,5	–	–	56,0	17,4
–	–	–	–	1,9
1 476,8	–	–	–	–
501,8	11 416,7	43 267,4	–	–
1 978,6	11 416,7	43 267,4	–	–

Rapport över förändringar i eget kapital

Aktiekapital, 6 000 aktier á nom 100 000 SEK

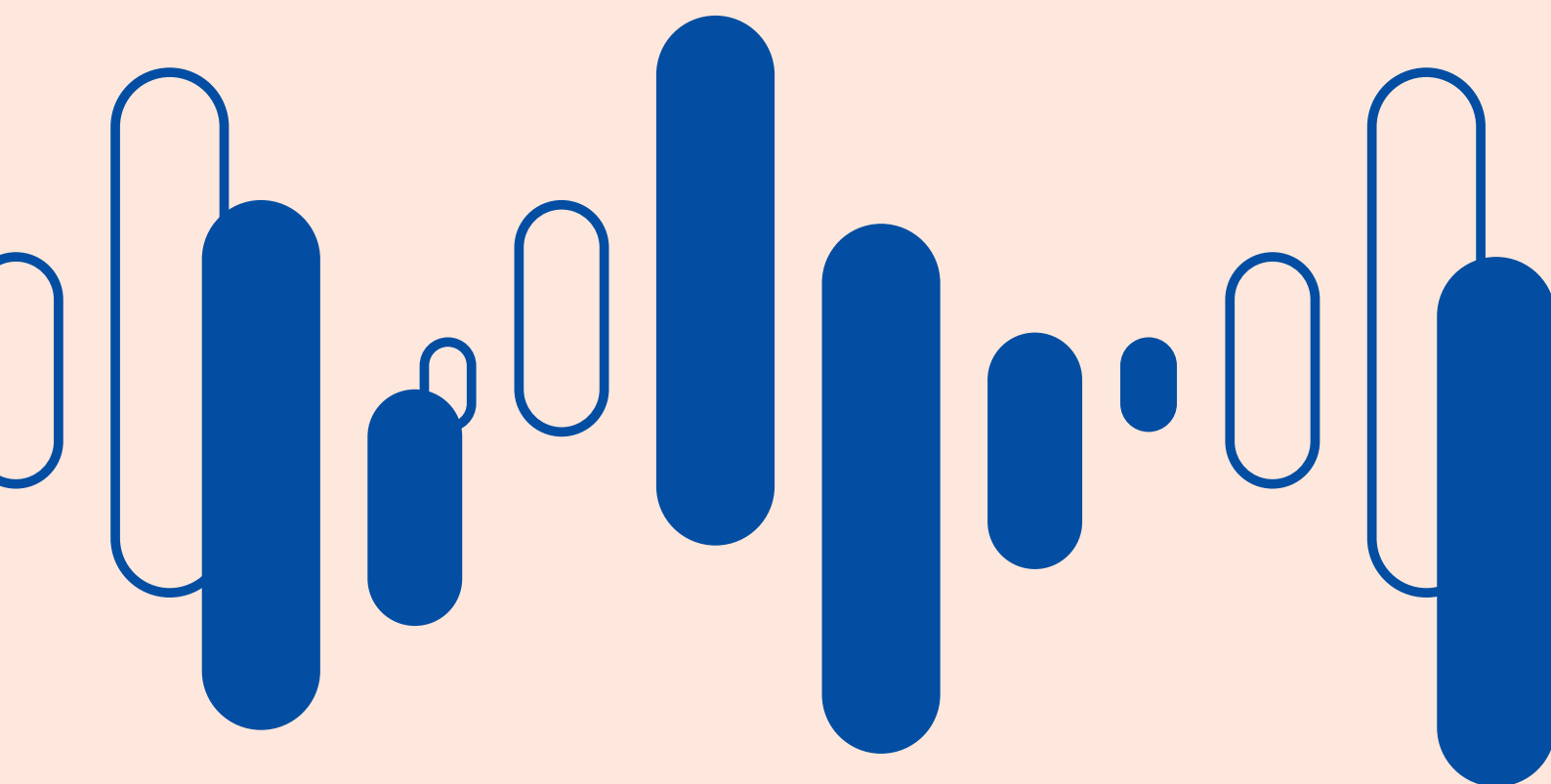
MSEK	Aktiekapital	Överkurs-fond	Fond för utvecklings-utgifter	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans eget kapital 2017-01-01	600,0	400,0		1 764,2	545,2	3 309,4
Disposition av föregående års vinst				545,2	-545,2	-
Lämnad utdelning				-650,0		-650,0
Årets resultat, tillika årets totalresultat					708,3	708,3
Utgående balans eget kapital 2017-12-31	600,0	400,0		1 659,4	708,3	3 367,7
Ingående balans eget kapital 2018-01-01	600,0	400,0		1 659,4	708,3	3 367,7
Disposition av föregående års vinst				708,3	-708,3	-
Överfört mellan fritt och bundet kapital			16,7	-16,7		-
Lämnad utdelning				-1 000,0		-1 000,0
Årets resultat, tillika årets totalresultat					565,6	565,6
Utgående balans eget kapital 2018-12-31	600,0	400,0	16,7	1 351,0	565,6	2 933,3

Kassaflödesanalys (indirekt metod)

MSEK	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	903,3	988,3
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet		
- Av- och nedskrivningar	-	0,4
- Förändring av förutbetalda anskaffningskostnad	-16,6	-9,5
- Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar	3 452,8	-677,0
- Förändring av livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring	-836,7	1 825,2
- Oreglerade skador	-6,5	0,7
- Övrigt	46,3	10,6
Betald inkomst- och avkastningsskatt	-282,9	-298,6
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder		
- Placeringstillgångar	-687,9	-166,9
- Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-3 175,4	-16 107,1
- Övriga tillgångar	52,2	-127,3
- Skuld försäkring med garanti	-1 504,8	-1 701,1
- Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	3 187,1	16 101,9
- Övriga skulder	-15,4	107,4
Kassaflöde av löpande verksamhet	1 115,5	-52,7
Investeringsverksamhet		
Anskaffade/avyttrade materiella tillgångar	-	0,1
Anskaffade/avyttrade immateriella tillgångar	-16,7	-
Kassaflöde av investeringsverksamhet	-16,7	0,1
Finansieringsverksamhet		
Utdelning till aktieägare	-1 000,0	-650,0
Kassaflöde av finansieringsverksamhet	-1 000,0	-650,0
Likvida medel vid periodens början	1 479,4	2 182,0
Kassaflöde av löpande verksamhet	1 115,5	-52,7
Kassaflöde av investeringsverksamhet	-16,7	0,1
Kassaflöde av finansieringsverksamhet	-1 000,0	-650,0
Likvida medel vid periodens slut	1 578,2	1 479,4

* Med likvida medel avses kassa och bank

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning för Not 1.

1.	Förändringar i IFRS implementerade 2018	19
2.	Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats	19
3.	Allmänna redovisningsprinciper	20
4.	Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar	20
5.	Försäkrings- respektive investeringsavtal	20
6.	Intäktsredovisning	21
7.	Finansiella instrument	21
8.	Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument	21
9.	Förvaltningsfastigheter	22
10.	Immateriella tillgångar	22
11.	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22
12.	Driftskostnader	22
13.	Värdering av försäkringstekniska avsättningar	22
14.	Avsättningar för villkorad återbäring	23
15.	Avsättningar för fondförsäkring, depåförsäkring och traditionell kapitalförsäkring utan garanti	23
16.	Avsättningar för oreglerade skador	23
17.	Solvensberäkningar	23
18.	Ränteantaganden för bestämmande av garanterade förmåner	24
19.	Skatter	24
20.	Ersättningar till anställda	24
21.	Eventualförpliktelser	25

Årsredovisningen för verksamhetsåret 2018, avges per den 31 december 2018, och avser Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) (NLS) med säte i Stockholm (org.nr 516401-8508). Adressen till huvudkontoret är 105 71 Stockholm.

Årsredovisningen har upprättats enligt Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). NLS tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att årsredovisningen är upprättad enligt IFRS med de tillägg och undantag som följer av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter, samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2, Redovisning för juridiska personer.

NLS är ett helägt dotterbolag till Nordea Bank Abp (FO-nummer 2858394-9), med säte i Helsingfors. NLS räkenskaper konsolideras i Nordeakoncernens årsredovisning, därför behöver ingen egen koncernredovisning upprättas.

Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställelse på årsstämman den 20 maj 2019.

1. Förändringar i IFRS implementerade 2018

IFRS 9 Finansiella instrument

Enligt klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 ska finansiella tillgångar klassificeras som och värderas till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Klassificeringen sker utifrån företagets affärsmodell och instrumentets karaktäristika. Klassificeringen avgör i sin tur värderingen. För att kunna bedöma och analysera affärsmodellen har NLS delat in sina finansiella tillgångar i portföljer utifrån hur dessa förvaltas för att uppnå ett visst affärsmål.

Efter analys är slutsatsen att samtliga tillgångar som enligt IAS 39 värderades till verkligt värde via resultatet gör det även enligt IFRS 9. Lånet till koncernföretag har bytt värderingsprincip från upplupet anskaffningsvärde till verkligt

värde via resultatet. Ingen omräkning av jämförelsetalen har gjorts då skillnaden i värdering är oväsentlig. Övriga poster som omfattas av standarden värderas på samma sätt som enligt IAS 39. Standarden tillämpas från 1 januari 2018.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Standarden IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder beskriver en enda heltäckande redovisningsmodell för intäkter från avtal med kunder och ersätter nuvarande standarder och tolkningar för intäktsredovisning i IFRS, till exempel IAS 18 Intäkter. Standarden gäller inte för finansiella instrument, försäkringsavtal eller leasingavtal.

Efter kartläggning av tjänster, produkter, avtal och ersättningar anses att de premier som erhålls för riskprodukterna faller utanför ramen för IFRS 15 medan avgifter som erhålls för kontrakt klassificerade som investeringskontrakt bedöms falla utanför ramen för IFRS 4 och IFRS 9 och därmed faller inom ramen för IFRS 15. Vidare erhåller NLS ett flertal ersättningar relaterade till försäkringsprodukterna, främst rörliga, som får anses vara distinkta tjänster som gör att de faller inom ramen för IFRS 15. Analys har gjorts för samtliga intäkter utifrån redovisningsstandardens femstegsmodell och den tidigare redovisningen av intäkter anses inte avvika nämnvärt från den nya standardens krav. Upplupningsplikter enligt den nya standarden har blivit mer uttalade men är i huvudsak redan uppfyllda sedan tidigare. Standarden tillämpas från den 1 januari 2018.

2. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats

IFRS 16 Leasing

För leasetagare, som följer IFRS 16, försvinner den nuvarande klassificeringen i operationell och finansiell leasing och ersätts av en modell där tillgångar och skulder för alla leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Enligt IFRS 16 ska i resultaträkningen avskrivningar redovisas separat från räntekostnader hänförliga till leasingskulden. IFRS 16 ersätter IAS 17 Leasing och ska tillämpas från den 1 januari 2019 men enligt undantagsregler för juridisk person tillämpas dock inte IFRS 16 på redovisade belopp. Emellertid innehåller IFRS 16 nya upplupningskrav som ska följas även om den nya standarden inte får någon inverkan på NLS redovisade värden.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IFRS 17 Försäkringsavtal som ersätter IFRS 4 har nu färdigställt och publicerats. Den syftar till att skapa en enhetlig metod för redovisning av alla typer av försäkringsavtal, en högre grad av transparens över försäkringsföretagens intjänning och ökad jämförbarhet mellan företag och länder. NLS har fortsatt analys och utvärdering av hur den nya standarden påverkar klassificering och värdering av investerings- respektive försäkringsavtal, men det är för tidigt att med säkerhet beskriva hur det kommer att påverka framtida redovisning. Det nuvarande svenska redovisningsregelverket för försäkringsföretag skiljer sig avsevärt ifrån de redovisnings- och värderingsregler som föreskrivs i IFRS 17, även när det gäller uppställningsformer för balans- och resultaträkningar och upplupningskrav. Det är tveksamt om IFRS 17 anses vara i överensstämmelse med svensk lagstiftning (ÅRFL) och därmed om IFRS 17 får, eller behöver, tillämpas i juridisk person. Den nya redovisningsstandardens träder ikraft den 1 januari 2022, enligt förslag från IASB.

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

3. Allmänna redovisningsprinciper

Förutsättningar vid upprättande av bolagets rapporter och utländsk valuta

Samtliga belopp, om inte annat anges, redovisas i svenska kronor och är avrundade till närmaste miljontal med en decimal. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till bokföringsdagens kurs. Poster i balansräkningen omräknas till balansdagens kurs.

Tillgångar och skulder redovisas till anskaffningsvärde, med undantag för vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. De finansiella instrument som redovisas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet samt fastigheter.

Redovisning och bortbokning i balansräkningen

Börsnoterade värdepapper och derivatinstrument, redovisas på affärsdagen, det vill säga vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergår mellan parterna.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärsdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet, det vill säga på likviddagen.

En finansiell skuld bokas bort från balansräkningen när den upphör att existera, det vill säga när den förpliktelse som specificeras i avtalet är fullgjord, annullerad eller har löpt ut.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

En finansiell tillgång och en finansiell skuld ska kvittas och redovisas med ett nettobelopp endast när det föreligger en legal rätt att kvitta de redovisade beloppen och avsikten är att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden. Inga finansiella instrument redovisas netto i balansräkningen.

Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknadsvillkor. Erhållna eller betalda kontantsäkerheter, netto, redovisas vanligen separat som betalda kontantsäkerheter (tillgång) eller erhållna kontantsäkerheter (skuld). Detsamma gäller betalda eller erhållna kontantsäkerheter i bilaterala transaktioner med OTC-derivat. Ytterligare information framgår av not 38.

4. Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av uppskattningar och antaganden. Uppskattningarna baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som ledningen anser vara rättvisande och rimliga. Dessa uppskattningar och bakomliggande bedömningar påverkar redovisade belopp för tillgångar, skulder och åtaganden utanför balansräkningen, liksom intäkter och kostnader i den årsredovisning som presenteras. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. Dessa kritiska uppskattningar och bedömningar är främst hänförliga till:

- Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- Värdering till verkligt värde av fastigheter
- Aktuariella beräkningar av skulder till försäkringstagare
- Krav i civilrättsliga processer

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

För värdering av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs i denna not under avsnittet Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument.

Värdering till verkligt värde av fastigheter

För värdering av fastigheterna används ett antal antaganden som har betydande påverkan på redovisat värde. Metod och antagandena beskrivs ytterligare i denna not under avsnittet Förvaltningsfastigheter samt i not 14.

Aktuariella beräkningar av skulder till försäkringstagare

Skulderna till försäkringstagare utgörs av långfristiga åtaganden där vissa försäkrings- eller investeringsavtal har långa löptider. Vid värdering av dessa skulder används både finansiella och aktuariella uppskattningar och antaganden, beskrivna i denna not. Ytterligare information avseende känslighet för de viktigaste antagandena beskrivs i not 2.

Krav i civilrättsliga processer

Inom ramen för den normala affärsverksamheten kan bolaget bli föremål för krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp.

5. Försäkrings- respektive investeringsavtal

Skulder och förpliktelser till försäkringstagare omfattar åtaganden enligt antingen försäkringsavtal eller investeringsavtal.

Försäkringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför en betydande försäkringsrisk till försäkringsföretaget klassificeras som försäkring.

Betydande försäkringsrisker i NLS försäkringsverksamhet utgörs av dödsfallsrisker och sjukrisker.

Avtal kan generellt delas in i följande klasser:

- Traditionell försäkring med betydande försäkringsrisk
- Fond- och depåförsäkring med betydande försäkringsrisk
- Sjuk- och premiebefrielseförsäkring
- Livförsäkring

I NLS har sjukförsäkring, premiebefrielseförsäkring och livförsäkring klassificerats som försäkringsavtal. Sparprodukterna i NLS verksamhet innehåller endast marginella försäkringsrisker eftersom liv- och sjukkydd är separerade från sparprodukterna och tecknas som egna försäkringsavtal. De försäkringsrisker som finns kvar i sparprodukterna är kopplat till långlevnadsrisker, vilka inte bedömts som väsentliga försäkringsrisker enligt definitionen av hur försäkringsavtal ska klassificeras.

Investeringsavtal

Investeringsavtal är avtal med försäkringstagare som har försäkringsavtalets juridiska form, men för vilka försäkringsrisken bedöms vara obetydlig.

Investeringsavtal är avtal som inte överför någon betydande försäkringsrisk från försäkringstagaren till försäkringsföretaget utan avser främst sparandeprodukter. Samtliga NLS sparandeprodukter har klassificerats som investeringsavtal.

Avtalen kan delas in i följande klasser:

- Traditionell livförsäkring utan betydande försäkringsrisk
- Fond- och depåförsäkring utan betydande försäkringsrisk

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

6. Intäktsredovisning

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret tillhörande försäkringsavtal oavsett om dessa helt eller delvis avser ett senare räkenskapsår. Förskottsbetalda premier inkluderas, i enlighet med FFFS 2015:12, där gällande avtal finns. Som avgifter från kunder i resultaträkningen redovisas under året uttagna avgifter från kunder avseende investeringsavtal i takt med att prestationsåtagandet uppfylls.

Investeringsavtal redovisas i sin helhet som finansiellt instrument i enlighet med IFRS 9. Insättningar och uttag förs direkt mot balansräkningen, endast bolagets avgiftsuttag redovisas i resultaträkningen under rubriken Avgifter från kunder. Därmed redovisas ingen premieinkomst i resultaträkningen för investeringsavtalen och inte heller några utbetalda försäkringsersättningar. Dessa flöden blir istället avstämningposter i not till avsättningar i balansräkningen.

Förändringar som inte beror på insättningar eller uttag redovisas över resultatet under rubrikerna kapitalavkastning eller förändring i andra försäkringstekniska avsättningar. Den försäkringstekniska avsättningen utgör en finansiell skuld.

Avsättningar avseende sjuk- och premiebefrielseförsäkring omfattar premiereserver och utestående ersättningskrav. Denna post redovisas och värderas på samma sätt som upplupna skadeförsäkringsavtal.

7. Finansiella instrument

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld (eller egetkapitalinstrument) i ett annat företag.

Klassificering

Alla finansiella instrument som omfattas av IFRS 9 har i enlighet med denna standard klassificerats i följande kategorier:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet
- Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet delas upp i innehav för handel och innehav som vid första redovisningstillfället identifieras som en tillgång värderad till verkligt värde via resultatet.

Aktier och andelar (inklusive aktier och andelar i koncernföretag), lån till koncernföretag, obligationer och andra räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt fondförsäkringstillgångar och dylikt klassificeras som tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet enligt identifiering. Aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar och dylikt består både av instrument som är noterade på en aktiv marknad och av sådana som inte är noterade på en aktiv marknad. Lån till koncernföretag är inte noterade på en aktiv marknad. Derivat klassificeras som innehav för handelsändamål.

Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde

Kassa och bank, upplupna intäkter och övriga fordringar klassificeras som finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Kategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet delas upp i innehav för handel och innehav som vid första redovisningstillfället identifieras som en skuld värderad till verkligt värde via resultatet. Livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring samt Fondförsäkringsåtaganden och dylikt hör samman med investeringsavtalen och klassificeras som skulder värderade till verkligt värde över resultatet enligt identifiering, liksom återköpstransaktioner som redovisas under Övriga skulder. Derivat klassificeras som innehav för handelsändamål.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Den efterställda skulden består av förlagslån. Förlagslån, upplupna kostnader och övriga skulder (exklusive återköpstransaktioner), klassificeras som finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Repor

Med repor avses avtal där parterna samtidigt har kommit överens om försäljning och återköp av ett visst värdepapper till ett i förväg bestämt pris, så kallad återköpstransaktion. Värdepapper som säljs i en repotransaktion kvarstår i balansräkningen under transaktionens löptid. Reporna redovisas under Övriga finansiella placeringstillgångar respektive Övriga skulder och värderas till verkligt värde via resultatet.

För ytterligare information angående finansiella instrument se not 21 och 22.

8. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder som klassificeras som tillhörande kategorierna Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultatet (inklusive derivat), redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderings-tidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument.

NLS använder främst publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmo-

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

deller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t.ex. börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

NLS använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser NLS data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not 22 Upplysningar om tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- noterade priser på en aktiv marknad för samma instrument (nivå 1),
- värderingsmetod som använder observerbara data (nivå 2), och
- värderingsmetod som använder ej observerbara data (nivå 3).

Värderingsmodellerna som NLS använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

9. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehåser i syfte att erhålla hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa båda syften. Initialt redovisas förvaltningsfastigheter till anskaffningskostnad, vilket inkluderar till förvärvet direkt hänförliga utgifter. Förvaltningsfastigheter redovisas därefter i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras på värderingar av två utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Genomsnittet av dessa två värderingar fastställs som verkligt värde och en omvärdering sker årligen. Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i årets resultat. Värdering till verkligt värde sker utifrån bästa och maximala användning.

Hyresavtalen klassificeras som operationell leasing. Ett leasingavtal klassificeras som operationellt om avtalet inte innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs. Tillgångarna som omfattas syns i balansräkningen i posten Byggnader och mark. Leasingintäkterna

intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid och klassificeras som Kapitalavkastning intäkter.

10. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar avser egenutvecklad programvara. Posten värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Kostnader för underhåll av programvara kostnadsförs när de uppstår. Utvecklingsutgifter som är direkt hänförliga till utveckling av identifierbara programvaruprodukter som kontrolleras av företaget, redovisas som immateriella tillgångar när följande kriterier är uppfyllda:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa programvaran så att den kan användas.
- Företagets avsikt är att färdigställa programvaran och att använda den.
- Det kan visas hur programvaran genererar troliga framtida ekonomiska fördelar adekvata tekniska, ekonomiska och andra resurser för att fullfölja utvecklingen och för att använda programvaran finns tillgängliga.
- De utgifter som är hänförliga till programvaran under dess utveckling kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Övriga utvecklingsutgifter, som inte uppfyller dessa kriterier, kostnadsförs när de uppstår. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella anläggningstillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilken de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningar av immateriella tillgångar

Avskrivningar sker linjärt över tillgångarnas nyttjandeperiod.

Nedskrivningar av immateriella tillgångar

En tillgångs återvinningsvärde fastställs när det finns någon indikation som tyder på att tillgångens värde kan ha minskat. Ännu ej färdigställda utvecklingsarbeten prövas för nedskrivning årligen oavsett förekomst av indikationer på värdeminskning. Tillgången skrivs ner när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivningsbeloppet belastar periodens resultat.

11. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

I posten ingår direkta försäljningskostnader avseende pensionsprodukterna vilka aktiveras som anskaffningskostnader. Avskrivningstiden uppgår till tio år.

12. Driftkostnader

Driftkostnaderna specificeras i resultaträkningen uppdelade i anskaffning, förändring av förutbetalda anskaffningskostnader, administration och provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring.

13. Värdering av försäkringstekniska avsättningar

Livförsäkringsavsättningar beräknas enligt fastställda riktlinjer och beräkningsunderlag. Värdering görs enligt FFFS 2015:12 med aktsamma antaganden för tjänstepension och betryggande antaganden för övrig livförsäkring. Diskonteringsräntan följer bestämmelserna i Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23.

Livförsäkringsavsättningar för sparförsäkring beräknas som det diskonterade nuvärdet av framtida garantiutfästelser, framtida driftskostnader samt framtida avkastningsskatt. Ett dödlighetsantagande görs också för att spegla det förväntade kassaflödet som uppstår på försäkringar där utbetalningar är beroende av den försäkrades liv. Rätten att flytta ut försäkringskapital beaktas inte i beräkningarna då flyttkapitalet bestäms av det intjänade försäkringsvärdet vid flyttidpunk-

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

ten, inte mer. Det innebär att livförsäkringsavsättningarna beräknas som om varje försäkring behålls till förfall. Förändringar i livförsäkringsavsättningar påverkar villkorad återbäring, om sådan finns, annars påverkas eget kapital.

Vid beräkning av livförsäkringsavsättningar är diskonteringsräntan en avgörande parameter för hur stor avsättning blir. Diskonteringsräntan används för att nuvärdesberäkna framtida åtaganden som försäkringsföretaget ställt ut för tecknade sparförsäkringar med garanterade pensionsbelopp.

Antaganden om framtida driftskostnader är också en parameter av stor betydelse för livförsäkringsavsättningarnas storlek och revideras årligen.

Livförsäkringsavsättningarnas känslighet för de viktigaste antagandena, diskonteringsräntan och driftskostnadsantagandet, redovisas i not 2. Eftersom diskonteringsräntan bestäms av aktuella marknadsräntor vid beräkningstillfället är känsligheten för diskonteringsräntan som parameter kopplat till ränterisk generellt, vilken är en av marknadsriskerna som beskrivs i not 2. Driftskostnadsantagandet bestäms utifrån de faktiska driftskostnaderna i NLS, vilka kommer att utvecklas med en viss osäkerhet i framtiden. Osäkerheten kring driftskostnadsutvecklingen i framtiden finns beskriven i not 2 där även känsligheten för livförsäkringsavsättningarna redovisas.

Diskonteringsränta

För bestämmande av diskonteringsräntan tillämpas Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23. Diskonteringsräntan baseras på aktuella marknadsvärden på så kallade Swapkontrakt på upp till 10 års löptid. Mellan 10 och 20 års löptid viktas marknadsnoteringarna på swap-kontrakt successivt mot en långsiktig terminränta, Ultimate Forward Rate (UFR), som förutbestämts vara 4,2 procent. Från 20 års löptid och därefter bestäms diskonteringsräntan enbart av UFR. Det ska noteras att UFR är uttryckt som terminränta och vid omräkning till spoträntor, som diskonteringsräntan består av, blir räntekurvan lägre och uppnår aldrig 4,2 procent ens vid 100 års löptid. Från de underliggande marknadsnoteringarna på swap-kontrakten ska avdrag göras för kreditrisk, 35 baspunkter för aktsam diskonteringsränta och 55 baspunkter för betryggande.

Driftskostnadsantagande

Nuvärdet av framtida löpande driftskostnader för redan tecknade försäkringar ingår i livförsäkringsavsättningarna. Antagandet om framtida driftskostnader baseras på historiska utfall och beräknas som ett krontal per försäkring och år. Framtida driftskostnader räknas även upp med ett inflationsantagande.

Avkastningsskatt

Nuvärdet av framtida förväntad avkastningsskatt ingår i livförsäkringsavsättningarna. Förväntad avkastningsskatt bestäms utifrån senast kända statslåneränta vid beräkningstidpunkten och speglar beräkningsmetodiken som den faktiska avkastningsskatten bestäms av.

Dödlighetsantagande

På de försäkringar där ett dödlighetsantagande görs vid beräkning av livförsäkringsavsättningen tillämpas den branschgemensamma dödlighetsundersökningen DUS06. Dödlighetsantagandet är könsberoende vid beräkning av livförsäkringsavsättningen, även för försäkringar där förmånerna beräknas könsneutralt.

14. Avsättningar för villkorad återbäring

Avsättning för villkorad återbäring beräknas som placeringsstillgångar för försäkringstagarnas räkning från draget livförsäkringsavsättningen. Tillgångarna värderas till verkligt värde över resultatet. Beräkning av villkorad återbäring görs separat på delbestånd som hålls åtskilda från varandra av villkorsmässiga och legala skäl. Om livförsäkringsavsättningen är större än placeringsstillgångarna på ett av delbestånden belastas NLS resultat och egna kapital av mellanskillnaden.

15. Avsättningar för fondförsäkring, depåförsäkring och traditionell kapitalförsäkring utan garanti

Dessa försäkringsprodukter värderas till verkligt värde, det vill säga skuld och tillgång uppgår till samma belopp. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av aktuella fondvärden på de fonder som försäkringstagarna har i sina fondförsäkringar samt av marknadsvärdet på enskilda värdepapper som försäkringstagarna valt till sina depåförsäkringar. I traditionell kapitalförsäkring utan garanti är det NLS som bestämmer vilka värdepapperstillgångar som placeringarna görs i men i övrigt värderas avsättningar och skulder på samma sätt som i fond- och depåförsäkring. I traditionell kapitalförsäkring utan garanti investeras inte bara i värdepapperstillgångar utan även i fastigheter. Värdeförändringar av fond- och värdepapperstillgångar samt fastigheter för försäkringstagarnas räkning redovisas över resultaträkningen, men påverkar inte resultatet då motsvarande förändring av den försäkringstekniska avsättningen redovisas på balansräkningens skuldsida och i resultaträkningen. Inga av dessa produkter har några utfästa garantier och därför förändras tillgångar och skulder lika över tiden.

Produkterna hänförs till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet, för att undvika en effekt i resultaträkningen när de kopplade placeringsstillgångarna värderas till verkligt värde via resultatet. De kopplade placeringsstillgångarna redovisas i sin helhet under rubriken Fondförsäkringstillgångar och dylikt medan motsvarande skuld redovisas under rubriken Fondförsäkringsåtaganden och dylikt.

16. Avsättningar för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador avser ännu inte betalda ersättningar för inträffade försäkringsfall samt uppskattade, såväl fastställda som ännu inte fastställda, kostnader för att reglera skador.

Avsättning för inträffade sjukfall beräknas med antaganden om kvarstående sannolikhet (SUS07) samt diskonteras med aktsam eller betryggande diskonteringsränta, för tjänsteanknuten respektive privat försäkring.

Avsättning för ej fastställda skador och IBNR (Incurred but not reported) grundar sig på en skattning som tar hänsyn till dels oreglerade och dels ännu inte anmälda försäkringsfall och de kostnader som väntas belasta NLS till följd av dessa.

17. Solvensberäkningar

NLS är ett så kallat blandat bolag med både tjänstepension och övrig livförsäkring. Tjänstepension lyder under det tidigare solvensregelverket som följer av försäkringsrörelselagens gamla lydelse per 31 december 2015. Försäkringstekniska avsättningar för tjänstepension värderas därför som tidigare enligt samma principer under solvensregelverket som i denna årsredovisning. Övrig livförsäkring lyder från 1 januari 2016 under Solvens II-regelverket och dess avsättningar värderas istället utifrån den ändrade försäkringsrörelselagen samt i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:8. Värderingen av försäkringstekniska avsättningar för övrig livförsäkring skiljer sig därför beroende på om

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

avsättningarna beräknats för solvensändamål eller för årsredovisningen.

Det gamla solvensregelverket som gäller för tjänstepension är volymbaserat där kapitalkravet bestäms utifrån storleken på bl.a. försäkringstekniska avsättningar. Det nya solvensregelverket, Solvens II, som gäller för övrig försäkring är ett så kallat riskbaserat regelverk vilket innebär att kapitalkravet beror av hur stora risker som bolaget och dess produkter är exponerat för. Principerna bakom Solvens II-regelverkets riskbaserade utformning medför även att försäkringstekniska avsättningar för solvensändamål värderas på ett annat sätt än tidigare och skiljer därför mot hur de beräknas för årsredovisningen.

Finansinspektionens tillsynsverktyg Trafikljusstestet, som liksom Solvens II är riskbaserat, tillämpades tidigare på all försäkring. Efter att Solvens II trätt ikraft behöver Trafikljusstestet endast göras på tjänstepension eftersom den lyder under det gamla volymbaserade solvensregelverket. Försäkringsföretag har dock en valmöjlighet att tillämpa Solvens II även för tjänstepension och för dessa företag behöver trafikljusstestet inte göras. NLS har inte valt att utnyttja den möjligheten utan beräknar tillsvidare tjänstepension enligt det gamla solvensregelverket.

18. Ränteantaganden för bestämmande av garanterade förmåner

I Ålderspension med traditionell förvaltning tillämpas en ränta på 2,75 procent före avdrag för driftskostnader och avkastningsskatt. Ålderspension med garanti har öppnats för nyförsäljning med en garanti på 85 procent av inbetalda premier. Tidigare inbetalda premier garanteras till 100 procent. Garantiräntan är 0 procent efter avdrag för driftskostnader och avkastningsskatt, vilket blir cirka 1 procent före avdrag. Ålderspension med traditionell förvaltning kan inte nytecknas.

19. Skatter

NLS är huvudsakligen skattepliktigt enligt reglerna om avkastningsskatt. Den del av verksamheten som är undantagen beskattas istället enligt inkomstskattelagen. Total skatt i resultatet utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Andel uppskjuten skatt anges i not 12. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

NLS betalar avkastningsskatt för samtliga sparprodukter. Försäkringskapitalet belastas för P-klassad försäkring med en skatt om 15 procent av genomsnittlig statslåneränta. För K-skattad försäkring belastas försäkringskapitalet med en skatt om 30 procent på statslåneräntan per sista september multiplicerat med värdet på försäkringen vid början av året med tillägg för premier som inbetalats under året. Tillägget för premierna blir olika beroende på vid vilken tidpunkt under året de inbetalats. NLS tar ut en avgift på sparförsäkringarna som beräknas individuellt på varje försäkring utifrån dess bidrag till den totala avkastningsskatten.

20. Ersättningar till anställda

All form av ersättning till anställda som kompensation för utförda tjänster utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperiod då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning omfattar endast pensioner.

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till bolaget.

Aktierelaterade ersättningar - program som regleras med eget kapitalinstrument.

Nordea har årligen ställt ut långsiktiga incitamentsprogram under åren 2007 till 2012. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapitalinstrument, det vill säga rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs.

Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån koncernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (true-up) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden i enlighet med UFR 7 från Rådet för finansiell rapportering: IFRS 2 och sociala avgifter för noterade företag. Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättigheternas verkliga värde på balansdagen.

Aktierelaterade ersättningar - kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar och detta gäller Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Total Shareholders Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt.

För ytterligare information, se not 35 "Personal".

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

Ersättningar efter avslutad anställning – pensionsplaner

Pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Företaget har både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. För de avgiftsbestämda pensionsplanerna betalas fasta avgifter i takt med intjänandet och härfter uppstår inte några ytterligare förpliktelser. Vid förmånsbestämda planer står företaget i allt väsentligt riskerna för att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och att avkastningen på relaterade tillgångar kommer att avvika från förväntningarna. Den förmånsbestämda pensionsplanen är en fonderad pensionsplan där pensionsrätterna delvis tryggas genom Nordeas Pensionsstiftelse. Enligt RFR 2 ska ett företag som har tryggt pensionsförpliktelser genom överföring av medel till en pensionsstiftelse redovisa en avsättning endast om stiftelsens förmögenhet värderad till marknadsvärde understiger förpliktelserna. Överstiger stiftelsens förmögenhet förpliktelserna får inte någon tillgång redovisas. Värdet på företagets förpliktelser som omfattas av tryggandelagen beräknas enligt tryggandelagens bestämmelser. Övriga förpliktelser om pension värderas med ledning av försäkringstekniska grunder.

Från 2016-12-31 har tecknats en kreditförsäkring till den del tillgångarna i stiftelsen understiger pensionsförpliktelserna och därmed redovisas som en skuld i balansräkningen.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. NLS nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden enligt Tryggandelagen. Dessutom följs finansinspektionens föreskrifter om försäkringstekniska grunder, de så kallade tryggandegrunderna FFFS 2007:24, som bland annat årligen fastställer antagande om diskonteringsränta.

21. Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Not 2. Risker och riskhantering

Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsystem och riskorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om riskerna.

Riskhanterings- och kontrollsystem

Risk- och kapitalhanteringen i NLS styrs av principer och rutiner i arbetsordningar, riktlinjer, instruktioner och anvisningar. Detta är införlivat i verksamheten via nyckelprocesser för risk- och kapitalhantering, regelbundna rapporter till huvudintressenter samt ytterligare instruktioner och dokument.

Riskkultur

NLS tillämpar samma internkontrollrutiner som Nordeakoncernen genom att fastställa tydliga roller och ansvarsområden samt genom att upprätthålla en transparent styrningsstruktur. Regelbunden utbildning och kommunikation samt ändamålsenliga incitament och belöningar för medarbetarna hör till de initiativ som främjar en sund riskkultur.

I Nordeakoncernen ansvarar affärsenheterna själva för den proaktiva riskhanteringen i den dagliga verksamheten, inklusive rapportering av eventuella problem, och för att bedriva verksamheten inom uppsatta limiter. Att införa effektiva kontroller samt att följa upp dessa ingår också i affärsenheternas ansvar.

Riskhanteringsstrategi

NLS strategi för riskhantering godkänns av styrelsen och de viktigaste principerna i strategin är:

- Att riskerna håller sig inom NLS ramverk för risktolerans, limiter, budget och överväganden om avkastning, samt att de är tydliga och kan kontrolleras, övervakas och rapporteras. Risker därutöver bör undvikas.
- Att ha ett sammanhängande och konsekvent globalt/lokalt system för riskhantering och internkontroll.
- Att ha en riskhanteringsfunktion som fungerar som riskpartner gentemot verksamheten.
- Att uppfylla de lagkrav som påverkar hanteringen av risker och kapital.

Riskhanteringsprocess

NLS har en risk-och kapitalhanteringsprocess med identifiering, värdering, monitorering, hantering och rapportering av risker och deras kapitalpåverkan.

Hantering av risker

Riskerna hanteras på alla nivåer i organisationen, både genom strategiska beslut och genom den dagliga ledningen av verksamheten. NLS kan 1) acceptera den identifierade risken på befintlig risknivå, 2) undvika den genom att ta bort det som orsakar risken eller 3) hantera den genom att vidta åtgärder som påverkar antingen sannolikheten för eller effekterna av händelsen om risken skulle materialiseras (till exempel genom återförsäkring eller risksäkring).

Riskhanteringsfunktionen

Riskhanteringsfunktionen tillhandahåller riskunderlag för affärsbeslut i olika beslutsfattande instanser. I NLS är Chief Risk Officer (CRO) medlem i Asset and Liability Committee och CRO ger NLS styrelse råd i riskfrågor.

Två regelverk

Sedan 1 januari 2016 gäller Solvens II som regelverk för att fastställa kapitalkrav för försäkringsföretag. För tjänstepension gäller fortfarande det gamla solvensregelverket för att fastställa kapitalkrav eftersom tjänstepension regleras under tjänstepensionsdirektivet. Försäkringsföretag liksom NLS som har både tjänstepension och övrig livförsäkring får under en

övergångsperiod till och med 31 december 2022 beräkna solvensen med två regelverk. Därefter måste tjänstepensionsaffären flyttas till ett tjänstepensionsinstitut, alternativt falla under Solvens II.

NLS beräknar solvensen månadsvis genom fullständiga kapitalkravsberäkningar enligt Solvens II och enligt de två regelverken. Utöver det gör NLS förenklade solvensberäkningar veckovis.

Risk- och kapitalhantering

Kapitalhanteringen ska säkerställa att NLS har tillräckligt med kapital för att täcka alla risker under den planerade verksamhetsperioden, även under stressade förhållanden. Kapitalnivån måste vara tillräcklig för att uppfylla såväl interna som externa kapitalkrav.

Kapitalplaneringen grundas på centrala delar i NLS affärsplan/rullande finansiella prognoser. En aktiv kapitalplanering säkerställer att NLS har beredskap att vidta nödvändiga kapitalåtgärder (oavsett konjunkturläge), uppfylla nya kapitaltäckningsregler och fullfölja strategiska och affärsrelaterade mål. Processen tar hänsyn till makroekonomiska, affärsrelaterade och framväxande risker.

NLP-SE tillämpar en modell med "tre försvarslinjer" som utgör grunden för en tydlig fördelning av roller och ansvar i organisationen. Det här är en huvudprincip för NLS riskhantering.

Den första försvarslinjen i NLS utgörs av affärsverksamheten. Den andra försvarslinjen utgörs av följande funktioner: Risk Management Function (riskhanteringsfunktionen), Compliance Function (regelefterlevnadsfunktionen) och Actuarial Function (aktuariefunktionen). Den tredje försvarslinjen utgörs av Nordeakoncernens internrevisionsfunktion.

Risker inom ramen för livförsäkringsverksamhet

Livförsäkringsverksamhet har traditionellt sett två ben, sparförsäkring och riskförsäkring. Inom sparförsäkring är det marknadsrisk som är den dominerande risken. Även likviditetsrisk, det vill säga risken att NLS inte har likvida medel för att kunna göra utbetalningar, är en väsentlig risk inom sparförsäkring. Inom riskförsäkring är det framförallt försäkringsrisker som är de dominerande faktorerna. Utöver försäkringsrisker och marknadsrisker förekommer också operativa risker inom ramen för livförsäkringsverksamhet.

Produkter

NLS erbjuder sparförsäkring med traditionell förvaltning, fondförvaltning och depåförvaltning. NLS riskförsäkringar omfattar sjukförsäkring, premiebefrielseförsäkring och livförsäkring.

Traditionell försäkring

Karaktäristiskt för traditionell försäkring är att försäkringsbolaget sköter förvaltningen av placeringstillgångarna samt att den normalt innehåller garantier gentemot försäkringstagarna. Garantin i traditionell försäkring gör att NLS bär en stor del av marknadsrisken. I traditionell försäkring finns också bl.a. livslängdsrisk, risk att försäkrad flyttar sin försäkring, samt driftskostnadsrisker. Dessa står NLS för i sin helhet. NLS har fyra olika typer av traditionell försäkring. Ålderspension med traditionell förvaltning (Trad nedan) vilken inte nytecknas och Ålderspension med garanti (ÅPG nedan) som fr.o.m. 1 oktober 2018 är öppen för nyteckning. Utöver dessa finns Trygg pension, som förekommer inom BTP-planen, och kapitalförsäkringen Stabil Pension.

I Trad samlas de försäkrades kapital i två portföljer, en för privat pension och en för tjänstepension. Om kapitalet i ende-

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

ra av portföljerna understiger garantinivån ansvarar NLS för att uppfylla återstående garantier. Konstruktionen innebär att NLS står en viss risk att få tillskjuta kapital i framtiden. Däremot kommer NLS redovisa kostnader i resultaträkningen från den tidpunkt då värdet på garantierna överstiger värdet i portföljerna.

I ÅPG och Trygg pension placeras kapitalet i två portföljer, Tillväxtportföljen och Trygga portföljen. För försäkrad med mer än 15 år kvar till pension är hela kapitalet placerat i Tillväxtportföljen. Under de sista 15 åren innan pension flyttas kapitalet successivt över till Trygga portföljen för att vara helt placerat i denna under utbetalningstiden. För vissa kollektivavtal finns undantag från regeln att hela kapitalet skall vara placerat i Trygga portföljen under utbetalningstiden. De försäkrade i kollektivavtalen har möjlighet att placera hela eller delar av sin ackumulerade avkastning i Tillväxtportföljen.

I ÅPG finns två typer av garantier, en som innebär kapitaltillskott vid försäkrads pensioneringstidpunkt om försäkringsvärdet då understiger garanterat värde och en som uppfylls under utbetalningstiden om återstående försäkringsvärde understiger garanterat utbetalningsbelopp. I Trygg pension finns garanti som avser minsta månatliga utbetalning under utbetalningstidens fem första år. ÅPG och Trygg pension har gemensamma portföljer som kapitalet förvaltas i och således samma placeringsinriktning.

I Stabil pension placeras kapitalet också i två portföljer, Tillväxtportfölj 2 och Trygga portföljen 2. Stabil pension har precis som ÅPG och Trygg pension överföring av kapital mellan portföljerna under 15 år, här startar den dock 10 år före avtalad utbetalningstidpunkt och avslutas 5 år in på utbetalningstiden. I Stabil pension finns ingen garanti, vilket innebär att försäkrad står för hela marknadsrisken. I och med att Stabil pension är en kapitalförsäkring kan försäkrade återköpa produkten under hela spartiden. För att minska NLS likviditetsrisk i produkten finns en karenstid vid återköp på två månader.

Övrig sparförsäkring

Både fond- och depåförvaltd försäkring saknar garantier och kännetecknas av att de försäkrade bär hela marknadsrisken. De försäkrade väljer själva placeringarna i dessa produkter inom ramen för NLS tillgängliga utbud. I fondförsäkring kan endast fonder väljas och i depåförvaltd försäkring kan både fonder och enskilda värdepapper väljas. Fondförsäkring finns både som pensionsförsäkring och kapitalförsäkring medan depåförvaltd försäkring endast finns som kapitalförsäkring.

Risikförsäkring

Karaktäristiskt för risikförsäkring är att premien är avtalad för ett år i taget och under den tiden kan premier endast ändras om förmånen ändras. Försäkringsrisken kan härigenom begränsas. Om NLS höjer premierna så innebär det dock en risk att delar av kollektivet, som kan få försäkring i annat bolag, säger upp sin försäkring, medan de delar av kollektivet som inte kan få försäkring i annat bolag blir kvar hos NLS. Man riskerar alltså att få en form av moturvalsrisk om premierna för en risikförsäkring höjs för drastiskt, vilket är en indirekt försäkringsrisk.

Riskerna inom risikförsäkring är dels att fler skador än förväntat sker, dels att oproportionerligt många skador sker för försäkrade med stora risksummor. Det förstnämnda kan hanteras genom höjning av premier, med ovan nämnda risker, eller med högre krav vid riskbedömning i samband med nyteckning av försäkringar. Den sistnämnda hanteras genom att återförsäkra bort delar av risken.

Eftersom risikförsäkring inte bygger upp något sparkapital så har marknadsrisk endast indirekt påverkan genom att NLS

egna placeringstillgångar används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. Marknadsrisken är dock marginell eftersom NLS egna placeringar görs med låg risk enligt policybeslut.

Fördelning av risk mellan NLS och kunderna

Fördelning av risk framgår av tabell Riskfördelning.

Risikfördelning

Typ av risk	NLS står risken	Försäkrad står risken
Marknadsrisk	Garanterade utfästelser i traditionell försäkring	Villkorad återbäring i traditionell försäkring Fondförsäkring Depåförsäkring Stabil Pension
Försäkringsrisk	NLS står för hela risken	–
Operativ risk	NLS står för hela risken	–

Tabell Riskfördelning visar för vilka typer av risk NLS respektive kunden står risken.

Marknadsrisk

Marknadsrisk kan delas in i ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsrisk, valutarisk, risk i alternativa investeringar, koncentrisrisk, kreditrisk, spreadrisk och likviditetsrisk.

Marknadsriskerna har stor påverkan på NLS ekonomiska situation då placeringstillgångarna för försäkringstagarnas räkning och motsvarande försäkringstekniska avsättningar utgör nästan hela balansräkningen. En stor minskning i tillgångarnas värde medför att NLS riskerar att få betala för underskott i traditionell försäkring samt att intäkter från avgifter proportionella mot placeringstillgångarna minskar i all sparförsäkring.

NLS följer upp och rapporterar marknadsriskerna genom veckovisa känslighetsanalyser. Vid uppföljningen och känslighetsanalysen beräknas NLS solvenskvot och solvensbuffertar och effekten på de försäkrades villkorade återbäring. Rapportering sker till bolagets ledning och till moderbolaget Nordea Life Holding AB.

Styrelsen fattar beslut om limiter som ska gälla i de olika portföljerna. Limiter avser bland annat duration i tillgångarna och gränser för hur stor andel av tillgångarna som får placeras i olika tillgångsslag.

Tabellerna under respektive marknadsrisk visar dels total påverkan, d.v.s. hur mycket tillgångarna minskar vid respektive känslighetsanalys, samt hur NLS skulle påverkas i respektive scenario. Undantag gäller för ränterisk där känslighetsanalysen avser nettopåverkan mellan förändring av tillgångsvärde respektive skuldvärde. Effekt på eget kapital i respektive tabell avser den del av känslighetsanalysen som direkt påverkar NLS resultat, övrig del av förändringen påverkar kundernas kapital genom att villkorad återbäring minskar. Känslighetsanalyserna gäller traditionell försäkring med garantier och avser både tjänstepension och övrig livförsäkring.

Ränterisk

Ränterisk är en av huvudriskerna i traditionell försäkring, då den både påverkar tillgångar och försäkringstekniska avsättningar för garanterade utfästelser (FTAg nedan). Både värdet på tillgångar och FTAg ökar om marknadsräntorna sjunker och tvärtom. Nettoeffekten för NLS av en ränteändring beror på hur stor andel av tillgångarna i respektive produkt som är

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

placerad i räntebärande värdepapper och hur väl matchningen mellan duration i tillgångar och FTAg stämmer överens.

Tillväxtportföljen i ÅPG och Trygg pension har en placeringsinriktning med syfte att skapa hög riskjusterad avkastning för kunderna. För att åstadkomma det placeras kapitalet till viss del i räntebärande värdepapper och till viss del i mer riskfyllda tillgångar som t.ex. aktier. En ändring i marknadsräntorna medför då att FTAg påverkas mer än värdet på tillgångarna. I Trygga portföljen är placeringsinriktningen att skapa positiv absolut avkastning men med minimal risk för både kund och NLS. För att åstadkomma det används räntebärande värdepapper med kort duration.

Även riskprodukter såsom sjuk- och premiebefrielseförsäkring har viss ränterisk men inte bland tillgångarna då det inte sker några långsiktiga placeringar inom ramen för de produkterna. FTAg för sjuk- och premiebefrielseförsäkring har viss ränterisk då värderingen av avsättningarna sker till marknadsränta.

NLS portfölj av egna medel förvaltas i sin helhet i räntebärande värdepapper med kort duration. Eget kapital har därmed en väldigt begränsad ränterisk.

Känslighetsanalyser vid årets slut 2018 visar att NLS är sårbar för stigande marknadsräntor, medan sjunkande räntor skulle gynna NLS. Stigande och sjunkande marknadsräntor kan slå olika på villkorad återbäring och eget kapital beroende på hur marknaden och portföljerna ser ut vid analysstidpunkten. Stresstester med bland annat stigande och sjunkande räntor görs kontinuerligt och rapporteras till Finansinspektionen varje kvartal. Per årsskiftet gjordes ett stresstest där positiva marknadsräntor ökade med en procentenhet medan negativa marknadsräntor lämnades oförändrade. Stresstestet gav följande resultat, se tabell Räntestress, där effekt på villkorad återbäring avser nettoeffekten mellan värdeförändring i tillgångar och skulder:

Räntestress

MSEK	2018	2017
Tillgångsvärde innan stress	33 773	36 142
Effekt på villkorad återbäring efter stress	-53	-207
Effekt på eget kapital	-12	-29

I tabell Räntestress framgår att tillgångarna minskar mer än FTAg efter att positiva räntor höjts med en procentenhet, således minskar villkorad återbäring. Det uppstår också underskott efter stressen vilket innebär att NLS i händelse av en sådan ränterörelse skulle behöva reservera kapital. Jämförande siffror för 2017 är scenario med sjunkande marknadsräntor.

Aktiekursrisk

NLS placerar delar av kapitalet i de traditionella portföljerna i aktier. För att få riskspridning placeras kapital i både svenska och utländska aktier. NLS har möjlighet att använda aktiederivat för att effektivisera förvaltningen av portföljernas aktieexponering. Derivat används även till att begränsa risken i aktieplaceringar, främst i form av terminer och optioner som skyddar vid fall i aktiekurser.

Trad har en mindre del av sitt kapital investerat i aktier. För ÅPG och Trygg pension kan Tillväxtportföljen investeras i aktier med upp till 70 procent av kapitalet, till skillnad från Trygga portföljen som för närvarande är begränsad till att ha maximalt 15 procent av kapitalet investerat i aktier.

Per årsskiftet gjordes en stresstest där aktiekursen minskades med 40 procent för svenska aktier och 37 procent för utländska aktier. Resultatet av stresstestet visas i tabell Aktiestress.

Aktiestress

MSEK	2018	2017
Tillgångsvärde innan stress	33 773	36 142
Effekt på villkorad återbäring efter stress	-1 372	-1 573
Effekt på eget kapital	-594	-374

I tabell Aktiestress framgår det att ett underskott uppstår efter aktiestressen, vilket innebär att NLS vid en nedgång med 40 procent för svenska aktier och 37 procent för utländska aktier skulle behöva reservera kapital.

Risk i alternativa investeringar

Med alternativa investeringar avses investeringar i bland annat hedgefonder, officiellt värderade kreditinvesteringar och riskkapitalfonder med onoterade aktier. Värderingen av alternativa investeringar sker antingen månadsvis eller kvartalsvis. Känslighetsanalys av alternativa investeringar är del av känslighetsanalysen för aktier.

Fastighetsrisk

En del av de traditionella försäkringarnas kapital placeras i fastigheter (bolagsägda, direktägda, fastighetsfonder, samt i ett bolag som äger skogsmark). Förvaltningen av direktägda samt bolagsägda fastigheter sker i samarbete med Aberdeen Asset Management Sweden AB. Riskerna består dels av värdering av fastigheterna, som är beroende av marknaden, dels av operativa risker i fastighetsförvaltningen, dels risken för hyresvakanser.

Per årsskiftet gjordes en stresstest där verkligt värde på fastighetsinnehavet minskades med 35 procent, resultatet visas i tabell Fastighetsstress.

Fastighetsstress

MSEK	2018	2017
Tillgångsvärde innan stress	33 773	36 142
Effekt på villkorad återbäring efter stress	-558	-556
Effekt på eget kapital	-149	-76

I tabell Fastighetsstress framgår det att ett underskott uppstår efter stressen, vilket innebär att NLS i händelse av en nedgång med 35 procent i fastighetspriserna skulle behöva reservera kapital.

Se även not 13 där värderingsmodell för fastighetsrisk återfinns.

Valutarisk

NLS har placeringar i obligationer och aktier som är noterade i annan valuta än svenska kronor. På grund av det är tillgångarna utsatta för valutarisk, det vill säga risken för värdeförändringar till följd av växelkursförändringar, utöver redan nämnda risker.

NLS använder valutaderivat (swappar och terminer) för att kontrollera och begränsa den valutaexponering som uppstår vid investeringar i tillgångar som inte nomineras i svenska kronor. Valutaexponeringen med hänsyn till valutaderivat visas i tabell Valutaexponering.

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

Valutaexponering

Valuta	2018		2017	
	Exponering MSEK	Andel av tillgångar	Exponering MSEK	Andel av tillgångar
USD	1 246	3,7%	925	2,6%
EUR	1 194	3,5%	222	0,6%
GBP	387	1,1%	120	0,3%
JPY	422	1,2%	92	0,3%
OTH	1 406	4,2%	131	0,4%

Tabell Valutaexponering visar hur stor exponeringen är i varje väsentlig valuta i de traditionella försäkringarna. OTH avser övriga valutor. Ur tabell Valutaexponering framgår att den totala exponeringen är cirka 13,8 procent av totala tillgångar.

Spreadrisk

NLS är exponerat för förändringar i kreditspreaden via innehav i räntebärande tillgångar. Ökad kreditspread minskar marknadsvärdet och påverkar villkorad återbäring och NLS egna kapital.

Per årsskiftet gjordes en stresstest där kreditspreaden ökades med 100 procent för räntebärande tillgångar med kreditspread, resultatet visas i tabell Spreadstress.

Spreadstress

MSEK	2018	2017
Tillgångsvärde innan stress	33 773	36 142
Effekt på villkorad återbäring efter stress	-693	-714
Effekt på eget kapital	-184	-102

I tabell Spreadstress framgår det att ett underskott uppstår efter stressen vilket innebär att NLS i händelse av en fördrubb-
lad kreditspread skulle behöva reservera kapital.

Koncentrationsrisk

Med koncentrationsrisk avses koncentration av risker på antingen geografisk nivå, bransch- eller företagsnivå, se tabell Koncentrationsrisk. Koncentrationsrisken i NLS är försumbar.

Koncentrationsrisk

Gegrafisk fördelning, %

Nordamerika	40,0%
Europa	46,5%
Japan	11,6%
Övriga världen	1,9%
Totalt	100,0%

Branschfördelning, %

Kommunikationstjänster	10,5%
Konsumentvaror	22,0%
Finans	23,1%
Sjukvård	10,7%
Industri	14,4%
IT	10,9%
Råvaror	5,0%
Fastigheter	2,3%
Energi	1,0%
Totalt	100,0%

Tabell Koncentrationsrisk visar hur kapitalet i de traditionella försäkringarna med garantier är fördelat geografiskt respektive över olika branscher.

Kreditrisk

Kreditinvesteringar är en viktig källa till avkastning för NLS. Som vid alla investeringar uppstår risker och i detta fall är den största risken att NLS motparter inte fullföljer sina åtaganden, exempelvis genom att inte återbetala kapital. Vid placering i obligationer och andra räntebärande instrument är därför analysen och uppföljningen av motparter central. Därutöver har NLS limiter på hur stor del av kapitalet som tillåts investeras i krediter. Limiterna är baserade på motpartens kreditvärdighet där limitutrymmet minskar med avtagande kreditvärdighet.

NLS har delat upp kreditrisken i tre klasser med olika kreditvärdighet. I uppdelningen finns en klass med AAA-ratade krediter, en med AA-BBB-ratade krediter och en med sämre än BBB-ratade krediter. För de olika klasserna finns minimi- och maximilimiter. Limiterna, som varierar per portfölj, fastställs av styrelsen.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att NLS åtaganden inte kan fullgöras på grund av att värdepapper inte kan omsättas i tillräcklig omfattning. Eftersom merparten av tillgångarna är noterade på marknaden med daglig handel kan NLS anses ha god betalningsberedskap.

NLS villkor för flytt, där bolaget har tre månader på sig att genomföra en flytt till annan försäkringsgivare, gör också att den omedelbara likviditetsrisken minskar. Vid återköp och handel i depåförsäkring samt handel i fondförsäkring har NLS, enligt villkoren, fem dagar på sig att genomföra handel. I Stabil pension finns en karenstid på två månader för återköp för att minska likviditetsrisken.

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

Likviditetsrisk

2018-12-31, MSEK	Månader			År		Totalt
	1-2	3	4-12	1-5	>5	
Tillgångar						
Trad med garantier	28 453	–	3 531	537	1 252	33 773
Övrig spar	97 499	–	–	–	–	97 499
Risk	186	–	–	–	–	186
Totalt	126 139	–	3 531	537	1 252	131 459
Skulder						
Trad med garantier	222	29 259	883	2 790	646	33 800
Övrig spar	49 050	43 647	542	2 069	2 252	97 560
Risk	65	1	9	38	73	186
Totalt	49 337	72 907	1 434	4 897	2 971	131 546

Tabell Likviditetsrisk visar omsättningshorisonten för tillgångs- respektive skuldsidan.

Största delen av NLS tillgångar omsätts på likvida marknader och kan således säljas med kort varsel. Av löptiden på försäkringskontrakt kan man konstatera att en mycket stor del kan tvingas betalas ut de tre första månaderna, på grund av flytträtt, se tabell Likviditetsrisk. Det som betalas ut därefter är försäkringar, som idag är under utbetalning och därmed inte möjliga att flytta eller återköpa. Värdena som presenteras i tabell Likviditetsrisk är odiskonterade men minskade med förekommande flyttavgifter. För försäkringar där flytt kan begränsas på grund av hälsoprövning, har antagits att hälsoprövning kommer godkännas.

Försäkringsrisk

Försäkringsriskerna består av långlevnadsrisk, dödsfallsrisk, sjuklighetsrisk, driftskostnadsrisk och annullationsrisk i form av flytt av försäkringskapital eller återköp. Inom sparförsäkring är det annullationsrisk och driftskostnadsrisk som utgör de största försäkringsriskerna. Långlevnadsrisken är relativt begränsad i nuläget eftersom utfästa garantier fastställs med konservativa dödlighetsantaganden. Inom riskförsäkring är det dödsfallsrisk för livförsäkring och sjuklighetsrisk för sjuk- och premiebefrielseförsäkring som är de dominerande riskerna.

NLS följer upp försäkringsrisk kvartalsvis i rapporter till ledningen. Det görs också uppföljning i rapportering till Finansinspektionen kvartalsvis i Solvens II-rapporteringen och i Trafikljuset där stresstester av demografiska antaganden ingår samt årsvis i aktuarieredogörelsen där årets resultat fördelas på försäkringsmoment per produkt. Det finns inte samma behov av veckovis uppföljning som det gör för marknadsrisk då försäkringsrisken inte har lika stor volatilitet.

Långlevnadsrisk

NLS försäkringsprodukter finns både med och utan återbetalningsskydd. Vid fastställande av belopp att utbetala används antaganden om livslängd som NLS fastställer med stöd av den branschgemensamma dödlighetsundersökningen 2006, undantaget är Trad där livslängdsantagandet fastställts före 2006 med stöd av data från produktens bestånd. I produkterna ÅPG, Trygg Pension och Fondförsäkring, som nytecknats efter 2011, tillämpas könsneutrala livslängdsantaganden. I Trad används könsberoende antaganden, med undantag för kollektivavtalade försäkringar. I tabell Antagen återstående livslängd 65-åring, finns antagen återstående livslängd för en 65-åring presenterad per produkt och kön.

Antagen återstående livslängd för 65-åring

	Man	Kvinna
Trad	20,8	25,8
Premiegaranti/Trygg pension/Fondförsäkring	22,5	22,5

Tabell Antagen återstående livslängd 65-åring, visar att antagandet om återstående livslängd skiljer sig något mellan de olika försäkringstyperna.

NLS har som långsiktig målsättning att vare sig göra vinst eller förlust på långlevnadsrisk. NLS har möjlighet att ändra livslängdsantagandena för beräkning av belopp att utbetala. För utfästade av garantier kan ändring endast göras för framtida premier.

Risken för NLS med försäkring utan återbetalningsskydd är att kollektivet med försäkrade i genomsnitt lever längre än vad NLS antagit. I sådant fall kommer NLS tilldela försäkrade större arvsvinster än vad som tillgodogörs genom att försäkrade avlider. NLS kräver i de flesta fall en hälsoprövning för att försäkrad med försäkring utan återbetalningsskydd skall få flytta sin försäkring eller göra om den till försäkring med återbetalningsskydd.

Vid beräkning av FTAg används livslängdsantagandena från dödlighetsundersökningen 2006 som antagande om verklig dödlighet. Dessa antaganden innebär separata antaganden för män respektive kvinnor samt är uppdelade på vilket decennium försäkrad är född, detta för att spegla att kvinnor har längre förväntad livslängd än män samt den generella ökningen av livslängden. Den efterföljande dödlighetsundersökningen som gjordes 2014 visade på liknande dödlighet och därför fortsätter antagandena från undersökningen 2006 att användas. Vid känslighetsanalys av dödlighet i tabell Dödlighetsstress har antagits att dödlighetsintensiteten minskar med 20 procent.

Dödlighetsstress

MSEK	2018	2017
Effekt på eget kapital	-1,3	-1,2

Tabell Dödlighetsstress visar att effekten av en dödlighetsminskning på 20 procent får marginell påverkan på NLS resultat och eget kapital.

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

Effekten av dödlighetsändringen blir liten då det bara är den delen som är kopplad till garanterade åtaganden som påverkas och därmed de försäkringar vars värde understiger garantin. Orsaken till att effekten uteblir för övriga försäkringar är möjligheten för NLS att ändra dödlighetsanta-ganden för utbetalning och arvsvinst och anpassa dessa efter förändringar i livslängden.

Dödsfallsrisk

Dödsfallsrisk berör i huvudsak livförsäkring inom riskförsäkring. I premiesättningen gör NLS antaganden om sannolikhet för försäkrade att dö inom den kommande 12-månadersperioden. Om antagandet om sannolikheten för att dö är lägre än vad den verkliga dödligheten är så kommer resultatet att minska. NLS har dock möjlighet att ändra premie inför varje ny 12-månadersperiod.

För att minska risken görs hälsoprövning vid nyteckning och vid ökning av förmån till efterlevande med mer än 10 procent. Återförsäkring används för de försäkrade där kostnaden för skadefall är större än 50 prisbasbelopp i risksumma per försäkrad.

Inom försäkring med återbetalningsskydd finns en mycket begränsad dödsfallsrisk då effekten av ett dödsfall blir att utbetalning av försäkringen tidigareläggs. Tidigareläggning innebär att FTA_g ökar då diskonteringsräntan är lägre och tiden då kassaflödet diskonteras blir kortare. I ÅPG innebär tidigareläggning vid dödsfall också att garantin skall uppfyllas vid dödsfallstidpunkten, det vill säga för försäkring där värdet är lägre än garantin, kommer NLS få betala mellanskillnaden till försäkringen.

Sjuklighetsrisk

I sjuk- och premiebefrielseförsäkring är insjuknandeintensiteten för nya sjukfall och kvarståendelängden för redan insjuknade de huvudsakliga riskerna. Precis som för livförsäkring gäller NLS antaganden för premiesättning den kommande 12-månadersperioden. Om antagandena för insjuknande eller kvarståendesannolikheten skiljer från det faktiska utfallet kommer resultatet antingen bli bättre eller sämre än förväntat.

För att minska risken görs hälsoprövning vid nyteckning och ökning av förmån i sjuk- och premiebefrielseförsäkring med mer än 10 procent. Även för sjuk- och premiebefrielseförsäkring används återförsäkring för att minska risken för de försäkrade med störst årlig förmån. NLS har två olika återförsäkringskontrakt med olika självbehållsgränser, för det ena är gränsen 40 000 kr/år i sjuk- eller premiebefrielseförsäkring och för det andra är gränsen 5 prisbasbelopp totalt för sjuk- och premiebefrielseförsäkring. Tabell Sjuklighetsstress visar effekten av en stresstest där sannolikheten för insjuknande ökar med 50 procent samtidigt som tillfrisknandesannolikheten för pågående sjukfall minskar med 20 procent och invaliditetsgraderna ökas. Stresstest i belopp visas både brutto och för egen räkning (f.e.r)

Sjuklighetsstress

MSEK	2018	2017
Brutto	-75	-89
Återförsäkrarens andel	22	24
F.e.r. (effekt på eget kapital)	-53	-65

Tabell Sjuklighetsstress visar att resultatet minskar med 53 MSEK per 2018 efter stressen.

Driftskostnadsrisk

Driftskostnadsrisk avser framförallt risken att intäkter från avgifter blir lägre än kostnaderna för att bedriva verksamheten. Intäktsrisken består främst av risken för prispress i framtiden vilket skulle resultera i lägre avgiftsintäkter, men även minskad nyteckning eller svag utveckling på finansmarknaderna påverkar intäkterna och utgör en intäktsrisk. Risken med kostnaderna ligger framförallt i arbetet med digitalisering och effektivisering av processer för att kunna sänka driftskostnaderna och kunna möta en eventuell prispress. Utöver det finns risk för högre driftskostnader genom till exempel löneinflation och högre kostnader för lokaler och IT-system. Kostnadsökningar riskerar även uppstå på grund av ökad regelverkskomplexitet och större krav på riskhantering inom framförallt IT och digitalisering.

Ökade driftskostnader skulle leda till att driftskostnadsantagandena som ingår i livförsäkringsavsättningarna ökar. En ökning av driftskostnadsantagandena innebär att livförsäkringsavsättningarna ökar och villkorad återbäring minskar, se tabell Driftkostnadsstress.

Driftkostnadsstress

MSEK	2018	2017
Effekt på villkorad återbäring efter stress	-44	-45
Effekt på eget kapital	0	0

Tabell Driftkostnadsstress visar att 10 procent högre driftskostnader minskar villkorad återbäring, men påverkar inte NLS egna kapital.

Eftersom villkorad återbäring fungerar som buffert i balansräkningen kommer en ökning av livförsäkringsavsättningarna att innebära motsvarande minskning av villkorad återbäring och därigenom ett oförändrat resultat. Detta gäller så länge det finns tillräckligt med villkorad återbäring för att möta den ökade livförsäkringsavsättningen. Per sista december 2018 finns tillräckligt med villkorad återbäring för att täcka en driftskostnadsökning på 10 procent.

Annullationsrisk

Generellt består annullationsrisken av att lönsamheten minskar. Nyteckning av en försäkring är förknippad med en initial kostnad för NLS, t ex för rådgivning och för uppläggning av en ny försäkring. Annulleras försäkringen i förtid, oavsett om det är en flytt av pensionsförsäkring, återköp av en kapitalförsäkring eller avslutad premiebetalning på en sjuk- eller dödsfallsförsäkring, finns risken att intäkterna inte varit tillräckliga för att bära försäkringens kostnader.

Flytt av traditionell försäkring kan ha både positiva och negativa ekonomiska konsekvenser för NLS. Om det är en försäkring där värdet av dess garanti är högre än försäkringsvärdet blir effekten av flytten positiv för NLS, och omvänt om värdet av garantin är lägre.

Annullationsrisk är tätt sammankopplat med både likviditetsrisk, genom att tillgångar måste säljas för att hantera omfattande annullationer, och driftskostnadsrisk genom att avgiftsintäkterna minskar samtidigt som kostnaderna kvarstår i samma omfattning.

Operativa risker

Operativ risk är risken för direkt eller indirekt förlust eller skadat anseende till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, på grund av den mänskliga faktorn och system eller externa händelser. Operativa risker hanteras inom NLS

Not 2. Risker och Riskhantering, forts.

genom incidentrapportering och scenarioanalyser. En årlig bedömning görs av de operativa riskerna med syfte att upptäcka svagheter i kontrollerna och underlätta prioriteringen av åtgärder av dessa svagheter. Bedömningen ligger även till grund för de kontinuitets- och beredskapsplaner NLS upprättat för att kunna hantera allvarliga incidenter på ett kontrollerat sätt.

Även anseenderisk, legal risk och regelefterlevnadsrisk kan anses tillhöra operativa risker.

Anseenderisk

Anseenderisk avser risk för att icke-fungerande interna processer eller externa händelser skadar NLS rykte och därmed i förlängningen innebär att kunder flyttar sina försäkringar eller att NLS går miste om nyteckning.

Legal risk

Med legal risk avses att bolaget skadas till följd av felaktig eller ofullständig juridisk bedömning. Felaktig eller ofullständig bedömning kan uppstå till följd av ny lagstiftning eller ny praxis eller vid oförudda förändringar, såsom ändringar i flytträtten för pensionsförsäkringar, slopad avdragsrätt för pensionsförsäkringar och utökade informationskrav från myndigheter. Juridiskt bristande bedömning kan också uppstå vid utveckling av nya produkter och tjänster där bolaget inte tar hänsyn till aktuella lagkrav eller missbedömer legala konsekvenser. Legal risk kan ha allvarliga konsekvenser för bolagets verksamhet och tillstånd att bedriva försäkringsrörelse.

Med legal risk avses även att anställd i bolaget bryter mot lagen; såsom brott mot lagen om skydd för företagshemligheter, lagen om penningtvätt, lagen om straff för marknadsmissbruk eller andra frågor där, utöver den legala risken, även Nordeas anseende skulle påverkas.

En juridisk bedömning kan även leda till anseenderisk, oavsett om den är felaktig eller inte, så hantering av legal risk måste ske i samråd med övrig riskhantering.

Regelefterlevnadsrisk

Regelefterlevnadsrisk avser risk för att verksamheten inte bedrivs i enlighet med gällande lagar och förordningar eller inte bedrivs enligt marknadens standard eller inte etiskt korrekt. Dessa risker kan göra att man brister i kravet att bedriva verksamheten med kundernas bästa för ögonen. Genom att inte följa regelverk eller standarder för branschen riskeras dels att få dåligt anseende, dels att få olika former av sanktioner från Finansinspektionen och dels göra finansiella förluster.

Övrigt om risk

Upplysning om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer finns även i förvaltningsberättelsen. För ytterligare information se bolagets offentliga solvens- och verksamhetsrapport.

Not 3. Premieinkomst

MSEK	2018	2017
Premieinkomst direkt livförsäkring		
Premier för individuell försäkring	59,7	67,9
Gruppförsäkringspremier	246,6	250,7
Summa	306,3	318,6
Periodiska premier	306,2	318,5
Engångspremier	0,1	0,1
Summa	306,3	318,6
Total premieinkomst, brutto avseende försäkringsavtal tecknade av företag i Sverige (direkt försäkring)	20,0	23,0
Premieinkomst, inklusive ersättning från premiebefrielseförsäkring	306,3	318,6

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter

MSEK	2018	2017
Hysesintäkter byggnader och mark	43,8	57,4
Erhållna utdelningar	303,7	303,2
Ränteintäkter		
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper	89,4	286,9
- Derivat	144,0	107,0
- Övriga ränteintäkter	19,9	8,7
	253,3	402,6
Realisationsvinst, netto		
- Aktier och andelar	1 748,2	193,1
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper	492,2	163,3
- Fastigheter	-	144,1
- Derivat	-	31,9
	2 240,4	532,4
Summa	2 841,2	1 295,6

Not 5. Värdeökning på placeringstillgångar

MSEK	2018	2017
Placeringstillgångar		
Byggnader och mark	14,9	-
Aktier och andelar i koncernföretag	93,9	70,0
Aktier och andelar	-	1 261,8
Derivat	40,6	-
Placeringar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, avseende fondförsäkring och dylikt	-	7 605,2
Summa	149,4	8 937,0

Not 6. Försäkringsersättningar

MSEK	2018	2017
Utbetalda försäkringsersättningar		
Utbetalda försäkringsersättningar	-86,0	-91,4
Driftskostnader för skadereglering	-3,5	-9,6
Summa	-89,5	-101,1

Not 7. Driftskostnader

Riktade försäljningskostnader avseende ålderspensionsprodukterna ligger till grund för aktivering av anskaffningskostnader. Avskrivningstiden uppgår till 10 år.

MSEK	2018	2017
Personalkostnader	-271,6	-223,7
Övrigt	-114,4	-131,0
Summa enligt resultaträkningen	-386,0	-354,7
Kostnader för kapitalförvaltning	-52,2	-54,7
Kostnader för skadereglering	-3,5	-9,6
	-441,7	-419,0
Anskaffningskostnader	-7,3	-7,0
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	16,6	9,5
Administrationskostnader	-398,3	-361,8
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	3,0	4,6
Summa	-386,0	-354,7

Arvode och kostnadsersättning

PwC

Revisionsuppdrag	2,2	1,6
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	0,1	0,1
Skatterådgivning	-	-
Övriga tjänster	-	-

Utgifter för forskning och utveckling som kostnadsförts under perioden uppgår till 12,2 MSEK (-,-)

Not 8. Kapitalavkastning, kostnader

MSEK	2018	2017
Driftskostnader för byggnader och mark	-11,7	-12,2
Kapitalförvaltningskostnader		
- Från Driftskostnader omförda kostnader för finansförvaltning	-52,2	-54,7
Räntekostnader		
- Övriga räntekostnader	-0,4	-0,2
Realisationsförlust, netto		
- Derivat	-6,9	-
Valutakursförluster, netto	-43,9	-44,8
Summa	-115,1	-111,9

Not 9. Värdeminskning på placeringstillgångar

MSEK	2018	2017
Placeringstillgångar		
Byggnader och mark	-	-117,7
Aktier och andelar	-2 813,4	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-614,7	-203,4
Derivat	-	-100,3
Placeringar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, avseende fondförsäkring och dylikt	-4 310,9	-
Summa	-7 739,0	-421,4

Not 10. Nettovinst eller nettoförlust per kategori av finansiella instrument

MSEK	2018			2017		
	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		Finansiella tillgångar/skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		Finansiella tillgångar/skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde
	Innehav för handelsändamål	Via identifiering		Innehav för handelsändamål	Via identifiering	
Finansiella instrument						
Aktier och andelar	-	-546,0	-	-	1 736,7	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	48,8	-	-	199,2	-
Derivat	-69,7	-	-	132,9	-	-
Övriga	-	-	19,5	-	-	8,5
Placeringar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	-	-4 310,9	-	-	7 605,2	-
Summa	-69,7	-4 808,1	19,5	132,9	9 541,1	8,5
Koppling mot resultaträkningen:						
Kapitalavkastning, intäkter	-103,4	2 924,7	19,9	138,9	1 148,1	8,7
Orealiserade vinster	40,6	108,8	-	-	1 331,8	-
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar och dylikt	-	-	-	-	7 605,2	-
Kapitalavkastning, kostnader	-6,9	-107,8	-0,4	94,3	-205,9	-0,2
Orealiserade förluster	-	-3 428,1	-	-100,3	-321,1	-
Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar och dylikt	-	-4 310,9	-	-	-	-
Summa	-69,7	-4 813,3	19,5	132,9	9 558,1	8,5
avgår avkastning på byggnader och mark		-47,0			-71,7	
avgår kapitalförvaltningskostnader		52,2			54,7	
Summa	-69,7	-4 808,1	19,5	132,9	9 541,1	8,5

Övriga finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde (icke-teknisk redovisning)

MSEK	2018	2017
Räntekostnader förlagslån	-8,7	-8,3

Not 11. Övriga intäkter

MSEK	2018	2017
Distributörsersättning	547,4	539,6
Provision	39,8	43,9
Vinstdelning ¹	–	25,1
Övrigt	38,3	33,2
Summa	625,5	641,8

1) Om totalavkastningen i tjänste- respektive privatportföljen är större än 3,5 procent för ett räkenskapsår tillfaller 95 procent av totalavkastningen respektive portfölj och 5 procent bolaget. Är istället totalavkastningen lägre än 3,5 procent tillfaller 100 procent av totalavkastningen respektive portfölj.

Not 12. Skatt på årets resultat

MSEK	2018	2017
Aktuell skattekostnad		
Avkastningsskatt	–314,8	–238,1
Inkomstskatt	–23,0	–35,3
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0,1	–6,6
	–337,7	–280,0
Uppskjuten skattekostnad		
Uppskjuten skatt	–	–
Total redovisad skattekostnad	–337,7	–280,0
Avstämning av effektiv skatt		
Resultat före skatt avseende inkomstbeskattade produkter	103,5	159,6
Skattesats	22,0%	22,0%
Ej avdragsgilla kostnader	0,8	0,7
Återstående underskottsavdrag	–	–
Aktuell skattekostnad inkomstskatt	23,0	35,3
Redovisad effektiv skatt	22,2%	22,1%

Bolaget har inga underskottsavdrag.

Not 13. Andra immateriella tillgångar

MSEK	2018	2017
Anskaffningsvärde egenutvecklad programvara		
Anskaffningsvärde vid årets början	–	–
Upparbetat värde under året	16,7	–
Avyttringar	–	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	16,7	–
Avskrivningar		
Avskrivningar vid årets början	–	–
Årets avskrivningar	–	–
Avyttringar	–	–
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	–	–
Netto bokfört värde	16,7	–

Not 14. Byggnader och mark

Samtliga fastigheter utgörs av förvaltningsfastigheter belägna i Malmö, Lidingö, Linköping, Örebro samt Uppsala. Föregående år såldes fastigheten Storcken 30 i Malmö för 252,6 MSEK. I år har inga köp eller försäljningar av fastigheter skett.

Investeringar i fastigheterna uppgår till 8,5 MSEK (0,6). Samtliga fastigheter värderas årligen av oberoende värderingsinstitut.

Värdering till verkligt värde sker utifrån bästa och maximala användning. Värderingsprinciper beskrivs ytterligare under avsnittet Förvaltningsfastigheter i not 1.

Marknadsvärdet bedöms via diskonterade kassaflöden, en så kallad kassaflödesanalys. Till grund för kalkylen ligger ett inflationsantagande om 2,0 procent per år under kalkylperioden. De väsentliga ej observerbara indata som används när förvaltningsfastigheterna värderas till verkligt värde är avkastningskrav. Betydande höjningar eller sänkningar av avkastningskravet skulle, isolerat, resultera i ett betydligt annorlunda verkligt värde. Vid värderingen har avkastningskravet satts mellan 4,3 till 7,2 procent. Då värdering sker till verkligt värde görs ingen avskrivning på fastigheterna.

Förvaltningsfastigheterna tillhör nivå 3. För uppgifter om påverkan på årets resultat, se not 4, not 5, not 8 samt not 9.

MSEK	2018	2017
Anskaffningsvärde	499,7	491,2
Verkligt värde, ingående balans	577,6	802,9
Investeringar under året	8,5	0,6
Försäljningar under året (Storcken 30)		
Köpeskillning	–	252,6
- Varav anskaffningsvärde	–	–108,3
- Varav realiserad vinst	–	–144,3
Orealiserad vinst	15,2	26,7
Summa verkligt värde	601,3	577,6
Verkligt värde hänförligt till Fondförsäkringstillgångar och dylikt	–12,2	–6,7
Verkligt värde avseende Byggnader och mark, utgående balans	589,1	570,9
Andel fastigheter som används för eget bruk	–	–
Flerbostadshus		
Anskaffningsvärde	31,3	31,0
Verkligt värde	74,2	72,2
Bokfört värde per kvm uthyrningsbar bruksarea, kronor	27 553,0	26 810,0
Ytvakansgrad	–	–
Direktavkastning	4,1	3,9
Avkastningskrav, %	4,3%	4,3%
Kontors- och affärsfastigheter		
Anskaffningsvärde	468,4	460,2
Verkligt värde	527,1	505,4
Bokfört värde per kvm uthyrningsbar bruksarea, kronor	15 990,0	15 330,0
Ytvakansgrad	14,6	6,4
Direktavkastning	5,1	7,1
Avkastningskrav, %	5,5%–7,2%	5,5%–7,3%

Not 14. Byggnader och mark, forts.

För icke uppsägningsbara operationella leasingavtal var fördelningen av framtida leaseavgifter följande:

MSEK	2018	2017
2018	–	40,8
2019	41,9	33,8
2020	40,1	25,6
2021	38,3	18,7
2022	37,0	14,6
2023	24,7	–

Effekt på redovisade värden vid ett ändrat avkastningskrav med +1% respektive –1%

MSEK	2018		2017	
	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Värdeskillnad	65,0	–54,6	63,1	–53,1
% skillnad mot verkligt värde	10,8%	–9,1%	+10,9%	–9,2%

Not 15. Aktier och andelar i koncernföretag

MSEK	2018	2017
Nordea Liv Fastighet Holding AB, med säte i Stockholm, Sverige	214,0	118,5
Verkligt värde hänförligt till Fondförsäkringstillgångar och dylikt	–4,3	–1,4
Verkligt värde avseende Aktier och andelar i koncernföretag	209,7	117,1
Ägarandel	100,0%	100,0%

Not 16. Lån till koncernföretag

MSEK	2018	2017
Lån till fastighetskoncernen för köp av:		
Bjeredsparken AB	83,0	83,0
Ymrod fastigheter AB	82,0	82,0
Brämaregården Fastighet AB	501,0	501,0
Värmdö Ösby Retail AB	340,0	340,0
Ringerike Fastighet AB	85,8	85,8
D Backa 22:3 Fastighets AB och D Backa 22:8 Fastighets AB	394,8	394,8
Lustgården Syd AB	269,8	–
Summa verkligt värde	1 756,4	1 486,6
Verkligt värde hänförligt till Fondförsäkringstillgångar och dylikt	–35,6	–17,2
Verkligt värde avseende Lån till koncernföretag	1 720,8	1 469,4

Not 17. Aktier och andelar

MSEK	2018		2017	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Noterade värdepapper				
Aktier	1 870,7	1 851,2	1 823,9	2 195,4
Andelar	8 347,6	7 977,1	6 125,0	8 006,8
Ej noterade värdepapper				
Aktier	–	–	35,0	292,6
Andelar	1 956,5	2 292,5	1 684,8	1 953,6
Summa		12 120,8		12 448,4

Not 18. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

MSEK	2018		2017	
	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska staten (noterade)				
Penningmarknadsinstrument	–	–	1 134,9	1 133,3
Statsobligationer	1 340,2	1 351,0	1 864,2	2 223,8
Svenska Bostadsinstitut				
Obligationer	6 521,7	6 544,5	5 138,3	5 047,9
Övriga emittenter				
Övriga svenska emittenter	1 828,3	1 857,8	2 849,1	2 886,3
Övriga utländska emittenter	5 255,3	5 654,3	5 841,6	6 454,0
Statligt garanterade emittenter	5 404,1	5 408,0	5 959,9	5 905,2
Summa		20 815,6		23 650,5

I fordran avseende Övriga svenska emittenter avser 44,9 MSEK (45,9) ett förlagslån. Denna fordran är efterställd vilket innebär att, i händelse av motpartens konkurs eller företagsrekonstruktion, betalning erhålls först efter det att övriga borgenärer fått betalt.

Not 19. Derivat

MSEK	2018		2017	
	Nominellt värde	Verkligt värde	Nominellt värde	Verkligt värde
Räntederivat	9 119,2	535,8	5 398,2	520,7
Valutaderivat	5 775,3	62,5	2 553,3	60,4
Summa		598,3		581,1

Återstående löptider på derivat med positiva och negativa värden 2018:

MSEK	0–3 mån	3–12 mån	1–5 år	> 5 år
Förfall räntederivat	2,5	–	104,8	339,4
Förfall valutaderivat	46,0	–	–	–

Återstående löptider på derivat med positiva och negativa värden 2017:

MSEK	0–3 mån	3–12 mån	1–5 år	> 5 år
Förfall räntederivat	5,3	–	0,4	406,5
Förfall valutaderivat	45,2	–	–	–

Derivat med negativa värden återfinns i not 32.

Not 19. Derivat, forts.

Räntederivat:

NLS investerar i räntederivat främst i form av ränteswapar och ränteswaptioner. Syftet är primärt att använda räntederivat som en del i matchningen av utställda garantier. De ränteswapar som handlas är OTC-derivat med ett dagligt pantförfarande. Motparten eller NLS mottar eller betalar pant efter hur marknadsvärdet på de underliggande derivaten förändras. Ränteswapar handlas till största del i SEK, där den rörliga räntan utgörs av 3m Stibor, och den fasta räntan fastställs vid köptillfället. Kassaflöden från räntebetalningar, både inkommande och utgående, sker löpande på kvartalsbasis.

Aktiederivat:

NLS investerar i aktiederivat främst i form av listade optioner eller terminer. Syftet är primärt att effektivisera aktieförvaltningen och skydda investeringarna mot stora kursfall. De aktiederivat som handlas är listade derivat med daglig avräkning.

Valutaderivat:

NLS investerar i valutaderivat främst i form av valutaterminer. Syftet är primärt att reducera underliggande tillgångars exponering mot utländsk valuta, främst USD och EURO. De valutaterminer som handlas är OTC-derivat med ett dagligt pantförfarande. Motparten eller NLS mottar eller betalar pant efter hur marknadsvärdet på de underliggande derivaten förändras.

Se även avsnitten om valutakurs-, aktie- samt ränterisk i not 2.

Not 20. Fondförsäkringstillgångar och dylikt

MSEK	2018	2017
Fondförsäkring	53 730,7	54 716,2
Depåförsäkring	43 267,4	39 346,4
Stabil pension	501,1	261,3
- varav Byggnader och mark	12,2	6,7
- varav Placeringar i koncernföretag	39,9	18,6
- varav Andra finansiella placeringstillgångar	449,0	236,0
Summa	97 499,2	94 323,9

Not 21. Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av tillgångar och skulder.

Verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde, förutom efterställda skulder, har kort löptid och det bokförda värdet har därför bedömts motsvara verkligt värde. Efterställda skulder består av ett evigt förlagslån. Eftersom räntan justeras regelbundet utifrån gällande marknadsränta bedöms det bokförda värdet motsvara verkligt värde.

2018, MSEK	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde
	Innehav för handelsändamål	Via identifiering		Innehav för handelsändamål	Via identifiering	
Finansiella tillgångar						
Placeringstillgångar	–	32 936,4	–	–	–	–
Aktier och andelar i koncernföretag	–	209,7	–	–	–	–
Lån till koncernföretag	–	1 720,8	–	–	–	–
Derivat	598,3	–	–	–	–	–
Fondförsäringstillgångar och dylikt	–	97 499,2	–	–	–	–
Fordringar	–	–	130,7	–	–	–
Kassa och bank	–	–	1 578,2	–	–	–
Upplupna intäkter	–	–	259,9	–	–	–
Summa	598,3	132 366,1	1 968,8	–	–	–
Finansiella skulder						
Efterställda skulder	–	–	–	–	–	300,0
Livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring	–	–	–	–	33 800,1	–
Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	–	–	–	–	97 560,2	–
Skulder	–	–	–	–	–	673,9
Skatteskuld	–	–	–	–	–	32,5
Derivat	–	–	–	105,6	–	–
Upplupna kostnader	–	–	–	–	–	96,7
Summa	–	–	–	105,6	131 360,3	1 103,1

2017, MSEK	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde
	Innehav för handelsändamål	Via identifiering		Innehav för handelsändamål	Via identifiering	
Finansiella tillgångar						
Placeringstillgångar	–	36 098,9	–	–	–	–
Aktier och andelar i koncernföretag	–	117,1	–	–	–	–
Lån till koncernföretag	–	1 469,4	–	–	–	–
Derivat	581,1	–	–	–	–	–
Fondförsäringstillgångar och dylikt	–	94 323,9	–	–	–	–
Fordringar	–	–	241,7	–	–	–
Kassa och bank	–	–	1 479,4	–	–	–
Upplupna intäkter	–	–	256,3	–	–	–
Summa	581,1	132 009,3	1 977,4	–	–	–
Finansiella skulder						
Efterställda skulder	–	–	–	–	–	300,0
Livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring	–	–	–	–	36 141,6	–
Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	–	–	–	–	94 373,1	–
Skulder	–	–	–	–	137,0	600,3
Skatteskuld	–	–	–	–	–	–
Derivat	–	–	–	123,7	–	–
Upplupna kostnader	–	–	–	–	–	64,5
Summa	–	–	–	123,7	130 651,7	964,8

Not 22. Upplysningar om tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

För en mer utförlig beskrivning av tillvägagångssättet vid värdering se not 1.

2018, MSEK	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Byggnader och mark	–	–	589,1	589,1
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	209,7	209,7
Lån till koncernföretag			1 720,8	1 720,8
Aktier och andelar	9 828,3	–	2 292,5	12 120,8
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	19 559,8	103,5	1 152,3	20 815,6
Derivat	–	598,3	–	598,3
Fondförsäkringstillgångar och dylikt	95 680,6	1 693,4	125,2	97 499,2
Summa	125 068,7	2 395,2	6 089,6	133 553,5
Skulder				
Livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring	–	27 835,7	5 964,4	33 800,1
Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	–	97 435,0	125,2	97 560,2
Derivat	–	105,6	–	105,6
Summa	–	125 376,3	6 089,6	131 465,9

Under 2018 har Aktier med ett redovisat värde på 0,1 MSEK överförs från nivå 2 till 1. För nivå 1 och 2 har verkligt värde beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata.

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke observerbara indata (nivå 3).

MSEK	Byggnader och mark	Aktier och andelar i koncernföretag samt Lån till koncernföretag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Fondförsäkringstillgångar och dylikt ¹	Summa
Ingående balans 2018-01-01	570,9	1 586,5	2 256,2	1 067,2	68,0	5 548,8
Redovisat i årets resultat	14,9	93,9	216,2	88,9	5,3	419,2
Anskaffningsvärde förvärv	7,8	266,7	883,8	308,2	71,4	1 537,9
Försäljningslikvid försäljning	–4,5	–16,6	–1 063,7	–312,0	–19,5	–1 416,3
Förflyttning in till nivå 3	–	–	–	–	0,0	0,0
Utgående balans 2018-12-31	589,1	1 930,5	2 292,5	1 152,3	125,2	6 089,6

1) Värdet på Fondförsäkringsåtaganden och dylikt värderas och förändras på samma sätt som Fondförsäkringstillgångar och dylikt.

Verkligt värde på tillgångar och skulder i nivå 3 beräknas med hjälp av värderingsmetoder baserade på antaganden som saknar stöd av observerbara priser och räntor på marknaden. Det kan finnas osäkerhet i en värdering till följd av valet av värderingsmetod/-modell, antagandena i dessa modeller, den utsträckning som indata inte kan observeras på marknaden eller andra faktorer som påverkar värderingsmetoden.

Förflyttning till nivå 3 har skett i mycket liten omfattning.

I tabellen nedan presenteras en sammanställning av vilken effekt som förändringar i observerbara antaganden skulle få på redovisat resultat.

2018-12-31, MSEK	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Byggnader och mark ¹	65,0	–54,6
Aktier och andelar ²	245,7	–245,7
Obligationer ³	5,8	–5,8

1) Effekt på redovisade värden vid ett ändrat avkastningskrav med +1 respektive –1 procent.

2) Effekt på redovisade värden vid prisförändring –12 respektive +12 procent för onoterade aktier och private equity samt –9 respektive +9 procent prisförändring för hedgefonder.

3) Effekt på redovisade värdena vid ett parallellskift i räntekurvan med –50 respektive +50 baspunkter.

Not 22. Upplysningar om tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen, forts.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

För en mer utförlig beskrivning av tillvägagångssättet vid värdering se not 1.

2017, MSEK	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Byggnader och mark	–	–	570,9	570,9
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	117,1	117,1
Lån till koncernföretag	–	–	1 469,4	1 469,4
Aktier och andelar	10 192,2	–	2 256,2	12 448,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22 494,4	88,9	1 067,2	23 650,5
Derivat	–	581,1	–	581,1
Fondförsäkringstillgångar och dylikt	92 198,9	2 057,0	68,0	94 323,9
Summa	124 885,5	2 727,0	5 548,8	133 161,3
Skulder				
Livförsäkringsavsättning inklusive villkorad återbäring	–	30 660,8	5 480,8	36 141,6
Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	–	94 305,1	68,0	94 373,1
Derivat	–	123,7	–	123,7
Skulder	–	137,0	–	137,0
Summa	–	125 226,6	5 548,8	130 775,4

Under 2017 har Fondförsäkringstillgångar med ett redovisat värde på 1 621,0 MSEK överförts från nivå 1 till 2 som en följd av att marknaden för dessa instrument inte längre ansågs vara aktiv. Verkligt värde har beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata.

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana tillgångar och skulder som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke observerbara indata (nivå 3).

MSEK	Byggnader och mark	Aktier och andelar i koncernföretag samt Lån till koncernföretag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Fondförsäkringstillgångar och dylikt ¹	Summa
Ingående balans 2017-01-01	802,9	1 139,6	2 080,7	362,1	–	4 385,3
Redovisat i årets resultat	26,6	70,0	8,5	–1,4	20,6	124,3
Anskaffningsvärde förvärv	0,6	377,6	331,9	282,7	38,8	1 031,6
Försäljningslikvid försäljning	–259,2	–0,7	–164,9	–8,0	–2,7	–435,5
Förflyttning in till nivå 3	–	–	–	431,8	11,3	443,1
Utgående balans 2017-12-31	570,9	1 586,5	2 256,2	1 067,2	68,0	5 548,8

1) Värdet på Fondförsäkringsåtaganden och dylikt värderas och förändras på samma sätt som Fondförsäkringstillgångar och dylikt.

Verkligt värde på tillgångar och skulder i nivå 3 beräknas med hjälp av värderingsmetoder baserade på antaganden som saknar stöd av observerbara priser och räntor på marknaden. Det kan finnas osäkerhet i en värdering till följd av valet av värderingsmetod/-modell, antagandena i dessa modeller, den utsträckning som indata inte kan observeras på marknaden eller andra faktorer som påverkar värderingsmetoden.

I tabellen nedan presenteras en sammanställning av vilken effekt som förändringar i observerbara antaganden skulle få på redovisat resultat.

2017-12-31, MSEK	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Byggnader och mark ¹	63,1	–53,1
Aktier och andelar ²	247,5	–247,5
Obligationer ³	5,3	–5,3

1) Effekt på redovisade värden vid ett ändrat avkastningskrav med +1 respektive –1 procent.

2) Effekt på redovisade värden vid prisförändring –12 respektive +12 procent för onoterade aktier och private equity samt –9 respektive +9 procent prisförändring för hedgefonder.

3) Effekt på redovisade värdena vid ett parallellskift i räntekurvan med –50 respektive +50 baspunkter.

Not 23. Övriga fordringar

MSEK	2018	2017
Ej likviderade försäljningar	0,6	74,7
Skattefordringar	–	23,1
Fordran distributörsättning	128,8	136,8
Övrigt	1,3	7,1
Summa	130,7	241,7
Varav fordringar på koncernbolag	130,7	136,7

Not 24. Förutbetalda anskaffningskostnader

MSEK	2018	2017
Anskaffningsvärde		
Anskaffningsvärde vid årets början	451,5	405,9
Årets aktivering	61,2	54,6
Avyttringar och utrangeringar	–	–8,9
Anskaffningsvärde vid årets slut	512,7	451,6
Avskrivningar		
Avskrivningar vid årets början	–257,3	–221,1
Årets avskrivningar	–44,6	–45,1
Avyttringar och utrangeringar	–	8,9
Avskrivningar vid årets slut	–301,9	–257,3
Netto bokfört värde	210,8	194,3

Not 25. Förlagslån

MSEK	2018	2017
Förlagslån	300,0	300,0
Bolaget har erhållit ett evigt förlagslån från Nordea Life Holding AB. Räntan omsätts kvartalsvis i förhållande till tre månaders STIBOR.		
Räntekostnader förlagslån	8,7	8,3
Detta är också totala kostnaden avseende finansiella skulder som inte är värderade till verkligt värde.		

Not 26. Livförsäkringsavsättning

MSEK	2018	2017
Ingående balans	25 073,6	25 411,2
Årets förändring	–1 279,6	–337,6
Utgående balans	23 794,0	25 073,6

Se även not 1

Not 27. Försäkringsteknisk avsättning villkorad återbäring

MSEK	2018	2017
Ingående balans villkorad återbäring där försäkringstagaren bär direkt risk	11 068,0	10 606,2
Förändring av villkorad återbäring	–1 061,9	461,8
Utgående balans villkorad återbäring	10 006,1	11 068,0

Not 28. Livförsäkringsavsättning samt villkorad återbäring

MSEK	2018	2017
Ingående balans	36 141,6	36 017,4
Inbetalda premier	598,5	633,9
Utbetalt	–2 155,9	–2 308,4
Värdeutveckling	–541,9	2 082,5
Vinstdelning	–	–25,1
Avgiftsbelastning	–210,7	–228,3
Avkastningsskatt	–27,6	–27,0
Frigjorda risksummor	–22,6	–22,3
Tilldelade arvsvinster	18,7	18,9
Utgående balans	33 800,1	36 141,6

Not 29. Försäkringsteknisk avsättning oreglerade skador

MSEK	2018	2017
Ingående balans	192,4	188,5
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	36,8	42,5
Utbetalt	–9,3	–11,6
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	–30,5	–26,7
Förändring av IBNR	–3,3	–0,3
Förändring p g a ändrad reservsättningsmetod	–	–
Utgående balans	186,1	192,4

Not 30. Försäkringsteknisk avsättning fondförsäkringsåtaganden och dylikt

MSEK	2018	2017
Premiereserv, placerad	97 499,2	94 323,9
Premiereserv ännu ej placerad	61,0	49,2
Utgående premiereserv	97 560,2	94 373,1
Ingående premiereserv	94 373,1	78 271,2
Inbetalda premier	17 098,1	17 715,5
Annulationer och återköp	-6 610,8	-6 688,5
Utbetalt	-2 712,9	-2 311,2
Avgiftsbelastning	-202,5	-187,0
Värdeförändringar	-4 310,9	7 605,2
Fondrabatter	209,4	182,2
Avkastningsskatt	-280,1	-209,7
Frigjorda risksummor	-16,8	-15,2
Tilldelade arvsvinster	13,6	10,6
Utgående premiereserv	97 560,2	94 373,1

Se även not 1.

Not 31. Pensioner och liknande förpliktelser

MSEK	2018	2017
Pensionsåtagande	281,1	251,8
Särskild löneskatt	5,8	1,2
Summa	286,9	253,0
Tillgångar i pensionsstiftelsen		
Aktier	52,8	54,2
Räntebärande värdepapper	157,6	142,1
Övriga tillgångar	7,0	15,6
Summa tillgångar i pensionsstiftelse	217,4	211,9
Summa avsättning till pensioner	69,5	41,1

Till den del pensionsåtagandet inte täcks av tillgångar i pensionsstiftelsen redovisas skulden i balansräkningen kompletterat med en kreditförsäkring.

Not 32. Derivat

MSEK	2018		2017	
	Nominellt värde	Verkligt värde	Nominellt värde	Verkligt värde
Räntederivat	4 419,9	89,1	8 083,9	108,5
Valutaderivat	879,6	16,5	847,5	15,2
Summa		105,6		123,7

Se även not 19 för mer information.

Se även avsnitten om valutakurs-, aktie- samt ränterisk i not 2.

Not 33. Övriga skulder

MSEK	2018	2017
Ej likviderade köp	6,1	0,2
Erhållen kontantsäkerhet	549,3	504,0
Repor	-	137,0
Försäkringstagarnas källskatt	49,7	49,8
Övriga skulder	68,8	46,3
Summa	673,9	737,3
Varav skulder till koncernbolag	555,4	509,2

Not 34. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

MSEK	2018	2017
Upplupen försäljningsprovision	-	0,6
Upplupen incitamentsersättning	16,4	19,2
Övriga upplupna kostnader	80,3	44,7
Summa	96,7	64,5
Varav skulder till koncernbolag	31,3	18,5

Not 35. Personal

	2018	2017
Antal anställda vid årets utgång	242	231
Medelantal anställda under året		
Män	123	110
Kvinnor	123	111
Totalt¹	246	221
Fördelning inom styrelsen		
Män	2	2
Kvinnor	2	2
Totalt	4	4
Fördelning inom företagsledningen		
Män	4	2
Kvinnor	2	4
Totalt	6	6

1) Beräkningen grundar sig på faktiskt arbetad tid. Samtliga är anställda i Sverige.

Nordiska Finansinspektionernas föreskrifter och allmänna råd om ersättningspolicies

Då Nordea har en koncerngemensam ersättningspolicy hänvisas i denna årsredovisning till de kvalitativa upplysningar som, i enlighet med dessa föreskrifter, offentliggörs i årsredovisningen för Nordea Bank Abp (nordea.com).

Relevanta kvantitativa upplysningar kommer att publiceras i en separat rapport på Nordeas hemsida (nordea.com) senast en vecka före årsstämman den 28 mars 2019.

Not 35. Personal, forts.

Löner, ersättningar och förmåner

MSEK	2018	2017
Styrelsearvoden ¹	–	–
Ersättning till styrelsens ordförande ¹	–	–
Lön till verkställande direktör ²	3,4	3,8
varav rörlig del ³	1,3	1,4
Förmåner	0,0	0,1
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	–	–
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	0,9	0,7
Ersättning till VD hänförlig till tidigare år	0,0	0,5
Total ackumulerad avsättning till förmånsbestämd pensionsplan för VD	0,7	0,6
Löner till andra ledande befattningshavare ⁴	–	–
- varav rörlig del	–	–
- varav pensionsavsättning	–	–
Löner till övrig personal	153,4	127,2
- varav rörlig del ⁵	3,2	3,6
- varav justering av tidigare års avsättningar för rörlig del	–2,1	–0,9
Arbetsgivaravgifter	52,3	44,4
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	29,6	10,7
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	22,9	18,2
Summa kostnader för ersättningar till anställda	261,6	204,4

- 1) För de ledamöter i styrelsen som är anställda i Nordeakoncernen utgår inget styrelsearvode. Inga andra ersättningar eller förmåner utgår.
- 2) Lönesättning och andra förmåner för verkställande direktören Johan Nystedt bereds av ordföranden.
- 3) Verkställande direktören ingår i det incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner som Nordea införde 2013. För fler detaljer angående Nordeas EIP-program hänvisas till årsredovisningen för Nordea Bank Abp (nordea.com).
- 4) Till kategorin andra ledande befattningshavare räknas styrelseledamöter samt vice VD enligt bolagets registreringsbevis. (Bolaget har ingen vice VD).
- 5) Rörlig ersättning finns för vissa nyckelpersoner.

VD omfattas av BTP 1-planen (avgiftsbaserad plan) på löne- delar upp till 30 IBB, på inkomst över 30 IBB utgår pensions- premie på 25% av fast lön och ev. lönetillägg. För VD gäller 6 månaders ömsesidig uppsägningstid. Vid uppsägning från bolagets sida har VD möjlighet att erhå- la avgångsvederlag upp till 12 månader efter avslutad upp- sägningstid. Avgångsvederlag är ej avräkningsfritt.

Avsättning till vinstandelsstiftelse

MSEK	2018	2017
Till vinstandelsstiftelse har avsatts	4,1	2,1
Justering av föregående års avsättning	0,2	–1,0

Avsättningen är till sin storlek oberoende av tjänsteställning och lön, och innefattar samtliga anställda.

För fler detaljer angående Nordeas vinstandelsstiftelse hänvisas till årsredovisningen för Nordea Bank Abp (nordea.com).

Pensioner

Bolagets pensionsförpliktelser är tryggade dels genom avsättning till Nordea Bank Sveriges Pensionsstiftelse, dels genom försäkringsavtal. Se även not 1.

Bolagets andelsvärde i Nordea Bank Sveriges Pensionsstiftelse var 2018-12-31 217,4 MSEK (211,9).

Bolagets åtagande för förmånsbestämda pensioner (exklusive särskild löneskatt) var 2018-12-31 281,1 MSEK (251,8). Delar av detta åtagande täcks av andel i pensionsstiftelse enligt ovan, överskjutande del skuldförs i egen balansräkning kompletterat med kreditförsäkring.

Långsiktiga incitamentsprogram

Moderbolaget, dåvarande Nordea Bank AB (publ), införde 2007 aktiebaserade incitamentsprogram (LTIP).

LTIP har funnits från år 2007 till och med år 2012.

Programmen kräver att deltagarna tar direkt ägarskap genom att investera i Nordeaaktier.

För varje stamaktie som deltagaren köper och binder upp i programmen tilldelas deltagaren en villkorad A-Rättighet att förvärva en stamaktie ("Matchningsaktie") baserat på fortsatt anställning samt villkorade B-D-Rättigheter att förvärva tre ytterligare stamaktier, under förutsättning att vissa prestationskrav uppfylls ("Prestationsaktier"). Prestationskraven för B- och C-rättigheter omfattar ett tillväxtmål i riskjusterat resultat per aktie. Prestationskravet för D-rättigheter är ett tillväxtmål i totalavkastning i jämförelse med en fastställd jämförelsegrupp.

När prestationskraven inte är fullt uppfyllda, är rättigheterna inte längre inlösningsbara, och visas som förverkade i tabellen på nästa sida.

Not 35. Personal, forts.

Aktierelaterade ersättningar

	2018			2017		
	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II
Antal villkorade rättigheter LTIP 2012						
Utestående vid årets början	2 028	6 085	2 028	2 817	8 452	2 817
Tilldelade	159	476	159	171	513	171
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–1 036	–3 108	–1 036	–960	–2 880	–960
Utestående vid årets slut	1 151	3 453	1 151	2 028	6 085	2 028
varav inlösenbara	–	–	–	–	–	–
Antal villkorade rättigheter LTIP 2011						
Utestående vid årets början	857	1 430	384	1 211	2 022	544
Tilldelade	67	112	32	74	123	33
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–462	–771	–208	–428	–715	–193
Utestående vid årets slut	462	771	208	857	1 430	384
varav inlösenbara	–	–	–	–	–	–
Antal villkorade rättigheter LTIP 2010						
Utestående vid årets början	302	318	138	606	639	275
Erhållna	–302	–318	–138	–304	–321	–137
Utestående vid årets slut	0	0	0	302	318	138
varav inlösenbara	–	–	–	–	–	–

För fler detaljer angående Nordeas LTIP-program hänvisas till årsredovisningen för Nordea Bank Abp (nordea.com).

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordea totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter, eller i lika delar årligen under, den treåriga uppskjutandeperioden.

Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare.

Uppskjuten TSR-relaterad ersättning

MSEK	2018	2017
Uppskjuten TSR-relaterad ersättning vid årets början	9,8	9,0
Intjänad uppskjuten / kvarhållen TSR-relaterad ersättning under året	6,2	3,8
TSR-indexering under året	–2,4	0,4
Utbetalningar under året	–3,0	–3,4
Uppskjuten TSR-relaterad ersättning vid årets slut	10,6	9,8

Not 36. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

MSEK	2018			2017		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar						
Immateriella tillgångar						
- Andra immateriella tillgångar	-	16,7	16,7			
Placeringstillgångar						
- Byggnader och mark	-	589,1	589,1	-	570,9	570,9
- Placeringar i koncernföretag						
Aktier och andelar i koncernföretag	-	209,7	209,7	-	117,1	117,1
Lån till koncernföretag	-	1 720,8	1 720,8	-	1 469,4	1 469,4
- Andra finansiella placeringstillgångar						
Aktier och andelar	-	12 120,8	12 120,8	-	12 448,4	12 448,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 274,8	18 540,8	20 815,6	5 215,0	18 435,5	23 650,5
Derivat	65,4	532,9	598,3	70,9	510,2	581,1
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk						
- Fondförsäkringstillgångar och dylikt	8 484,5	89 014,7	97 499,2	7 355,0	86 968,9	94 323,9
Återförsäkrarens andel av Försäkringstekniska avsättningar						
- Oreglerade skador	33,0	-	33,0	32,8	-	32,8
Fordringar						
- Övriga fordringar	130,7	-	130,7	241,7	-	241,7
Andra tillgångar						
- Kassa och bank	1 578,2	-	1 578,2	1 479,4	-	1 479,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter						
- Upplupna ränte- och hyresintäkter	236,6	-	236,6	253,6	-	253,6
- Förutbetalda anskaffningskostnader	51,2	159,6	210,8	45,2	149,1	194,3
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23,3	-	23,3	2,6	-	2,6
Summa tillgångar	12 877,7	122 905,1	135 782,8	14 696,2	120 669,5	135 365,7
Skulder						
Efterställda skulder						
- Förlagslån	-	300,0	300,0	-	300,0	300,0
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)						
- Livförsäkringsavsättning	976,0	22 818,0	23 794,0	720,3	24 353,3	25 073,6
- Oreglerade skador	75,2	110,9	186,1	70,3	122,1	192,4
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk						
- Villkorad återbäring	240,1	9 766,0	10 006,1	229,6	10 838,4	11 068,0
- Fondförsäkringsåtaganden och dylikt	8 484,5	89 075,7	97 560,2	7 355,0	87 018,1	94 373,1
Andra avsättningar						
- Pensioner och liknande förpliktelser	4,5	65,0	69,5	5,7	35,4	41,1
Depåer från återförsäkrare	14,6	-	14,6	14,5	-	14,5
Skulder						
- Skulder avseende återförsäkring	10,3	-	10,3	9,8	-	9,8
- Skatteskuld	32,5	-	32,5	-	-	-
- Derivat	16,9	88,7	105,6	20,4	103,3	123,7
- Övriga skulder	673,9	-	673,9	737,3	-	737,3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter						
- Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	96,7	-	96,7	64,5	-	64,5
Summa skulder	10 625,2	122 224,3	132 849,5	9 227,4	122 770,6	131 998,0

Not 37. Upplysningar om närstående

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer med moderbolaget Nordea, samt med de dotterbolag som konsolideras inom Nordea-koncernen.

Nordea Livförsäkring Sverige AB (NLS) är ett helägt dotterbolag till Nordea Life Holding AB. NLS har erhållit ett evigt förlagslån från Nordea Life Holding AB, på vilket bolaget betalar affärsmässig ränta.

Alla avtal och andra affärshändelser mellan å ena sidan NLS och å andra sidan Nordea, eller någon av Nordeas andra dotterbolag, ingås på affärsmässiga villkor.

Nordea Investment Management förvaltar större delen av NLS portfölj. För detta erhåller Nordea Investment Management ersättning i form av förvaltningsarvode enligt affärsmässiga villkor.

Nordea Bank Abp upprätthåller vissa för koncernen gemensamma funktioner, såsom IT, personaladministration samt en del av försäljningsorganisationen.

Den ersättning NLS betalar grundas på faktiskt utnyttjande.

NLS hyr kontorslokaler från Nordea och betalar för detta affärsmässig hyra.

Likvidavräkning sker månatligen, kvartalsvis eller årsvis beroende på avtal.

Det finns inga transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning utöver vad som anges i not 35.

2018, MSEK	Nordea Bank Abp, Filial i Sverige	Nordea Life Holding AB	Nordea Liv Fastighet Holding AB	Nordea Bank Abp	Övriga Nordea-företag	Summa
Långfristiga fordringar	1 858,7		1 756,4	634,3	395,9	4 645,3
Kortfristiga fordringar	2 758,9		11,2	85,6	129,5	2 985,2
Långfristiga skulder		300,0		94,9		394,9
Kortfristiga skulder	9,1	0,5		565,8	2,2	577,6
Ränteintäkter	1,2		22,0	144,0		167,2
Provisionsintäkter	6,1				526,0	532,1
Övriga intäkter	41,3			148,1	9,4	198,8
Räntekostnader	4,9	8,7				13,6
Provisionskostnader	7,3					7,3
Övriga kostnader	107,2	6,1		233,9	48,1	395,3

Från den 1 oktober 2018 har Nordea sitt säte i Finland efter verkställandet av den gränsöverskridande omvända fusionen mellan Nordea Bank AB (publ) och Nordea Bank Abp. Som en följd därav har det tidigare moderbolaget Nordea Bank AB (publ) upplösts och samtliga tillgångar och skulder har överförts till Nordea Bank Abp.

2017, MSEK	Nordea Bank AB	Nordea Life Holding AB	Nordea Liv Fastighet Holding AB	Nordea Bank Finland	Övriga Nordea- företag	Summa
Långfristiga fordringar	150,6		1 469,4	611,2	805,5	3 036,7
Kortfristiga fordringar	2 314,5		11,5	47,3	137,6	2 511,0
Långfristiga skulder		300,0		118,5		418,5
Kortfristiga skulder	5,8	0,3		517,1	2,5	525,7
Ränteintäkter			11,5	107,1		118,6
Provisionsintäkter	44,8				558,2	603,0
Övriga intäkter				143,7		143,7
Räntekostnader	5,2	8,3				13,5
Provisionskostnader	7,0				48,5	55,5
Övriga kostnader	60,8	2,4		119,3	19,3	201,8

Not 38. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal

2018, MSEK	Redovisat belopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållna/lämnade finansiella säkerheter	Erhållna/lämnade kontantsäkerheter	Nettobelopp
Tillgångar Derivat	598,3	–	–	–549,3	49,0
Skulder Derivat	–105,6	–	–	–	–105,6

2017, MSEK	Redovisat belopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållna/lämnade finansiella säkerheter	Erhållna/lämnade kontantsäkerheter	Nettobelopp
Tillgångar Derivat	581,1	–	–	–504,0	77,1
Skulder Derivat	–123,7	–	–	–	–123,7
Skulder Repor	–137,0	–	137,3	–	0,3

Alla belopp har värderats till verkligt värde.

Rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal

Finansiella instrument bruttoredo visas i balansräkningen, men det innebär inte att dessa instrument inte omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal. Normalt omfattas finansiella instrument (derivat och repor) av ramavtal för nettningsavtal, och NLS skulle därmed tillåtas använda nettningsavtal både i den löpande verksamheten i händelse av fallissemang och i beräkningen av motpartsrisik. Skälet till att nettoavräknade exponeringar inte redovisas under tillgångar och skulder i balansräkningen beror i de flesta fall på att nettoavräkning endast används i begränsad utsträckning.

Not 39. För egna skulder ställda säkerheter

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder, MSEK	2018	2017
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar, verkligt värde ¹		
- Byggnader och mark	589,1	570,9
- Aktier och andelar i koncernföretag	209,7	117,1
- Lån till koncernföretag	1 720,8	1 469,4
- Aktier och andelar	12 120,8	12 448,4
- Räntebärande värdepapper	20 930,6	23 664,2
- Derivat	594,1	682,1
- Övriga finansiella tillgångar	1 578,2	1 479,4
- Fondförsäkringstillgångar och dylikt	97 499,2	94 323,9
Ställd säkerhet i återköpsransaktion		
Räntebärande värdepapper	–	138,8
Summa	135 242,5	134 894,2

1) Tillgångar för vilka försäkringstagarna har förmånsrätt vid eventuell insolvens. Under rörelsens gång har bolaget rätt att föra tillgångarna in och ut ur registret, så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldtäckta enligt försäkringsrörelselagen.

Not 40. Eventualförpliktelser

MSEK	2018	2017
Eventualförpliktelser		
Utfästa investeringar i private equity	1 032,9	924,7
Kreditrelaterat åtagande	–	269,8
Summa	1 032,9	1 194,5

Not 41. Vinstdisposition

Styrelsen föreslår att fritt eget kapital 1 916 601 391 kronor, varav årets vinst 565 560 585 kronor, balanseras i ny räkning.

Underskrifter

Stockholm den 20 mars 2019

Katja Bergqvist
Ordförande

Stefan Andersson
Ledamot

Ninni Franceschi
Ledamot

Tobias Hornberger
Ledamot

Johan Nystedt
Verkställande direktör

Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställelse på årsstämman den 20 maj 2019

Vår revisionsberättelse har lämnats den 28 mars 2019

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Lena Eidmann
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ), org.nr 516401-8508

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) för år 2018.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)s finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till styrelsen i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken bolaget verkar.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller misstag. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område	Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området
<p>Avgifter avseende fondförsäkringsåtaganden</p> <p>Nordea Liv hanterar stora mängder transaktioner i form av köp- och sälj transaktioner av försäkringstagarnas fondandelar.</p> <p>Bolagets intäkter avseende fondförsäkringsåtaganden utgörs till stor del av uttagna avgifter från försäkringstagarna. Avgifterna regleras i försäkringsavtalen och Nordea Liv utför kontrollaktiviteter för att säkerställa att avgifterna är korrekta.</p> <p>Avgifterna är starkt beroende av IT-system som stödjer att informationen är fullständig och tillförlitlig.</p> <p>Värdet på fondförsäkringstillgångarna i balansräkningen påverkar avgifternas storlek.</p> <p>Se not 1 i årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Intäktsredovisning).</p>	<p>Våra revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedömning av utformning och testning av effektiviteten hos kontrollerna inom processerna för avgiftsuttag och värdering av fondförsäkringstillgångar. • Vi har för ett urval av försäkringar genomfört kontrollberäkning av avgiftsuttag och stämt mot underliggande avtal. • Tester av IT-miljön som har omfattat granskning av åtkomst till program och data samt hantering av programförändringar.
<p>Aktuariella antaganden avseende livförsäkringsåtaganden med traditionell förvaltning</p> <p>Värderingen av försäkringstekniska avsättningar är starkt beroende av antaganden om framtiden.</p> <p>En felaktig bedömning av antaganden eller användande av beräkningsmodeller kan påverka värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna.</p> <p>Beräkningarna är starkt beroende av IT-system som stödjer att information är fullständig och tillförlitlig.</p> <p>Se not 1 i årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar).</p>	<p>Våra revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedömning av använda metoder, modeller och antagande mot branschpraxis. • Bedömning av utformning och testning av effektiviteten hos kontrollerna i processen för att beräkna livförsäkringsavsättningar. • Kontrollberäkning av livförsäkringsavsättningen för en del av försäkringsbeståndet. • Tester av IT-miljön som har omfattat granskning av åtkomst till program och data samt hantering av programförändringar. <p>Vi har använt aktuarialspecialister vid granskningen.</p>

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget

- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, 113 97 Stockholm, utsågs till Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)s revisor av bolagsstämman den 11 juni 2018 och har varit bolagets revisor sedan 26 juni 2015.

Stockholm den 28 mars 2019

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Lena Eidmann
Auktoriserad revisor

